

73. GENEL KURUL
DAHA İYİ BİR GELECEK DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER XVI.

TOBB Yayın No: 2017/292

ISBN: 978-605-137-602-8

TOBB yayınları için ayrıntılı bilgi
Yayın Müdürlüğünden alınabilir.

Tel : (0312) 218 20 00

Faks : (0312) 218 20 64

internet: www.tobb.org.tr

TOBB yayınlarına tam metin ve ücretsiz olarak web adresinden ulaşabilirsiniz.

Tasarım & Baskı: GÖKÇE OFSET

İVOGSAN 21. Cad. 599. Sokak

No:22 Yenimalle / Ankara

Tel: 0312 395 93 37

İÇİNDEKİLER

AB İş Diyalogu ve Yatırım Konferansı 25 Nisan 2016, İstanbul	5
TOBB 72. Genel Kurulu 11 Mayıs 2016, Ankara.....	11
TOBB, Odalar ve Borsalar Ortak Açıklaması 17 Temmuz 2016, Ankara.....	21
Meslek Örgütleri ve STK'lar Ortak TBMM Ziyareti 20 Temmuz 2016, Ankara	25
TOBB, Odalar ve Borsaların Müşterek Cumhurbaşkanlığı Ziyareti 4 Ağustos 2016, Ankara.....	29
Hukuk Semineri 5 Kasım 2016, Ankara.....	35
TOBB ETÜ Mezuniyet ve Yeni Dönem Açılış Töreni 26 Kasım 2016, Ankara.....	41
Türkiye-100 Ödül Töreni 25 Ocak 2017, Ankara.....	49
İstihdam Seferberliği Toplantısı 19 Şubat 2017, Ankara.....	54
Oda ve Borsa Akreditasyon Töreni 23 Şubat 2017, Ankara.....	61
Türk-Arap Ekonomi Forumu 23 Mart 2017, İstanbul	69
Türk Keneşi İş Konseyi Toplantısı 3 Nisan 2017, Astana.....	77

AB İş Diyalogu ve Yatırım Konferansı

25 Nisan 2016, İstanbul

Burada hem hükümetimiz hem de Avrupa Komisyonu ile görüşlerimizi paylaşacak olmak bizim için çok önemli. AB ve Türkiye iş dünyasının temsilcileri olarak bir araya geldiğimiz pek çok mekanizma var.

Ancak hepimizi aynı anda bir araya getiren başka bir platform yok. Bu nedenle hükümetimize ve Avrupa Komisyonu'na bu girişimlerinden dolayı teşekkür ediyorum.

Bizler Türkiye'nin ekonomik ve siyasi reformları gerçekleştirmesi için AB katılım sürecinin değerini biliyoruz. Bu nedenle iş dünyasının çatı örgütü TOBB olarak Türkiye'nin AB üyeliğini ve bu konudaki çalışmalarını destekliyoruz.

Türkiye'deki yatırım iklimini daha da iyileştirmek amacıyla AB ile diyalogu artırmaya büyük önem veriyoruz. İş dünyasında kapasite oluşturma ve sivil toplum diyalogunu geliştirmek üzere AB'nin mali desteğiyle pek çok proje yürütüyoruz. Tüm yerel oda ağımızla Türkiye çapında AB Bilgi Merkezleri Projesi'ni uyguluyoruz. Bu Avrupa Komisyonu'nun Türkiye'deki en temel iletişim projesidir.

Türkiye'nin katılım müzakereleri 10 yıldan fazla bir süredir devam ediyor. Ancak süreç umduğumuzdan daha yavaş işliyor. Hala tünelin sonundaki ışığı göremiyoruz. İş dünyası olarak tünelin sonundaki ışığı görmek istiyoruz.

Katılım müzakerelerinin duraksaması her iki taraf için de maliyetli oldu. Dolayısıyla katılım müzakerelerinin hızlandırılması kararını memnuniyetle karşılıyoruz. Tüm fasıllarda müzakerelerin açılması ve kapanmasını istiyoruz.

Bizler iş dünyası olarak kapanış kriterlerinin yerine getirilmesi için elimizden geleni yapmaya hazırız. Özellikle vize serbestisi gündemimizdeki öncelikli gündem maddesidir. Vize AB ve Türkiye iş dünyaları arasındaki işbirliği önündeki en temel engellerden biridir.

TOBB olarak bunu gündemimize hep öncelikli bir madde olarak koyduk. Ben kişisel olarak her fırsatta Avrupalı meslektaşlarıma dikkatini bu konuya çektim. Vize sorunu nedeniyle karşılıklı olarak pek çok iş fırsatından faydalanamıyoruz.

Türkiye ve AB arasında vize serbestisi insanlarımız arasında daha fazla iletişim ve işbirliği sağlayacak. Ticari ilişkilerimizde vize sorunu nedeniyle yaşanan gecikmeler son bulacak ve ticari ilişkilerimiz güçlendirecek.

AB'nin vize serbestisini Haziran 2016'ya çekme kararından memnuniyet duyuyoruz. Benzer bir adım büyük sorun yaşadığımız ulaştırma sektörü için de gerekli. Türk ulaştırma şirketleri sürekli bir biçimde Avrupa Birliği ile taşıma kotası sorunları yaşıyor. Hem WTO'da hem de G-20'de korumacılığın getirdiği sıkıntılar vurgulanıyor. Ama

bunu dile getirenler AB içinde Türk Tırlarına karşı uygulanan taşıma kotalarına karşı çıkmıyorlar. Mallar serbestçe taşınсын deniyor ama bu malları taşıyanların geçişi sınırlandırılıyor. Bu esasında tarife dışı haksız bir engeldir.

Avrupa Komisyonu da geçenlerde AB tırları için sınırlarda beklemenin ne kadar maliyetli olduğunu altını çizdi. Bu engellerin yol açtığı maddi hasar ve maliyet çok yüksek. Dolayısıyla sizlerden de hem vize serbestisi hem de taşıma kotaları konularında desteğinizi rica ediyoruz.

Hiç kimse vize serbestisinin Türkiye'den AB'ye yeni sorunlar getireceğinden korkmamalıdır. Tam tersine karşılıklı faydalar sağlayacağız. AB kamuoyunda bu konuda karışık görüşler olduğundan haberdarız. Ve bazı AB üyesi ülkelerdeki iç baskıları da dikkate alıyoruz. Bu anlamda AB-Türkiye Anlaşması'nın daha yoğun bir ortaklığın işareti ve ilişkilerimizi AB üyeliğine doğru ilerletmekte bir adım olduğu konusunda ısrarcıyız.

Bu nedenle AB'li dostlarımızın Türk insanının umut ve beklentilerinin boşa çıkarılmaması gerektiğini anlamalarını istiyoruz. Pek çok kez söyledim burada da tekrar edeceğim:

Almanya Eski Başbakanı Kohl'ün deyişiyile Avrupa misyonumuz ile ekonomik ve siyasi reformların hızı arasında bir ilişki var. Ben katılım sürecinin toplumumuz ve ekonomimiz için önemli bir gelişme sağladığına inanıyorum. Nihai AB hedefinin berraklığı bir aday ülkede reform sürecini çok güçlü bir şekilde kolaylaştırır. AB'li ortaklarımızdan cesaretlendirilmeye ve güvenceye ihtiyacımız olduğunu anlamalarını isterim.

Suriyeli mülteciler ve Göçmenler konusu Türkiye-AB ilişkilerinin çok önemli bir işbirliği alanını oluşturmaya başladı. Biz Suriyeli mültecilerin mesleki eğitim ve girişimcilik eğitimi gibi etkili araçlarla ekonomiye kazandırılmasını önemsiyoruz. Bu alanda da çalışıyoruz.

Geçtiğimiz yıl Türkiye ekonomisi yüzde dört büyüdü. Bu dünyadaki en yüksek büyüme oranlarından biridir. Yine geçtiğimiz yıl ülkemizde özel sektör kaynaklı yaklaşık 700 bin kişiye yeni istihdam sağladık.

Dünyada pek çok ülke ekonomik durgunluk yaşarken bu güçlü performans Türk ekonomisinin ve özel sektörümüzün dayanıklılığını ve dinamizmini göstermektedir. Geniş iç pazar ve ihracat bağlarıyla Türkiye Avrupalı yatırımcılar için her zaman çekici bir ülke olacaktır.

Türkiye istikrarlı büyümeyle dünyanın yüksek gelirli ülkeleri arasına girmeyi hedefliyor. Bu doğrultuda yapısal reformlar yaparak ilerlemeye de devam edecek. İş ortamımızın hala iyileştirmeye ihtiyacı olduğunu biliyorum. Bu kapsamda hükümetimiz ve iş dünyamız birlikte kapsamlı ve iddialı bir çalışma başlattık. Yakında ilk sonuçları çıkacak.

AB katılım sürecinin dönüştürücü ve reform odaklı yapısını da bu nedenle önemli buluyor ve destekliyoruz. Yine bu çerçevede Gümrük Birliğinin kapsamının; tarım hizmetleri ve kamu alımlarına genişletilmesini de büyük memnuniyetle karşılıyorum. Bu daha güçlü iktisadi ilişki kurmak için önemli bir adımdır.

Şu ana kadar Gümrük Birliği'nin potansiyelinden tam anlamıyla faydalanamadık. Elbette Türk iş dünyası için bir takım zorluklar getirecek ancak biz rekabete inanıyoruz. Yeterince rekabetçi olacağımıza inanıyoruz.

AB ve üçüncü ülkeler arasında serbest ticaret anlaşmalarında haklarımızın korunması konusunda da ısrarcıyız. Bu gündemimizin önemli bir maddesi olmaya devam ediyor.

Türk ekonomisi ve iş dünyası için AB-ABD Ticaret Bloğunun yani TTIP'nin bir parçası olmak da çok önemli. AB bu süreçte Türkiye'ye destek olmalıdır. Bu sürecin dışında bırakılmamalıyız. Türkiye'nin bu ortaklıktan dışlanması Türkiye-AB ilişkileri için ciddi bir gerilemenin işareti olacak.

Türkiye ve AB arasındaki güçlü ekonomik bağların ve artan ekonomik dengenin siyasi bağları da kuvvetlendireceğine inanıyorum. Ekonomik bağlar siyasi zorluklarla başa çıkmanın en iyi aracıdır. Bu nedenle tavsiyem şudur:

Biz işimizi yapalım ve politika yapıcılara olumlu bir rol model teşkil edelim.

TOBB 72. Genel Kurulu

11 Mayıs 2016, Ankara

TOBB'un yürüttüğü bütün faaliyetler sizlerin çalışmalarıyla ortaya çıkmış eserlerdir. Her birinizi tek tek kutluyor, hepinizle iftihar ediyorum. Allah sizlerden razı olsun.

Camia olarak "İstişare sünnettir" öğüdüne hep bağlı kaldık. Sizlerin sayesinde Anadolu'nun sesi, yüreği olduk. Bir olduk, iri olduk, diri olduk. Biz, bir oldukça Sesimiz daha gür çıktı. Engelleri aştık, yeni başarılarla ulaştık.

Oda ve Borsa camiamız, özel sektörün birlikten doğan gücü oldu. Odalarımız ve Borsalarımız; özel sektörü en iyi temsil eden, üyelerinin sorunlarını çözen, hizmet kalitesi Avrupa standartlarına ulaşmış, çağdaş kurumlara dönüştü.

Sorunlara teslim olmadık. Olumsuzla odaklanmadık. Tüm çevre coğrafyamızdaki ülkeler için de rol model haline geldik. Küresel piyasalardaki iş örgütlerinin tamamında da söz sahibi olduk. Değişim ve dönüşümün öncüleri haline geldik. Bütün dünyaya bu milletin neler yapabileceğini gösterdik. Hem biz kazandık, hem ülkemiz kazandı.

Kimin sayesinde bunları başardık. Odalarımızın sayesinde, Borsalarımızın sayesinde. İşte bu salonu dolduran sizlerin sayesinde. Ülkesi ve milleti için para pul almadan, gece gündüz çalışan sizleri, müsaadenizle alkışlamak istiyorum.

Peki, bunlar yeter mi? Asla yetmez, yetmemeli! Üreten, istihdam sağlayan, ihracat ve yatırım yapan bizler, daha iyilerini hak ediyoruz. Bu millet daha iyilerini hak ediyor. Önümüzde büyük hedeflerimiz var.

Hedeflere ulaşmak istiyorsak, geride kalmak istemiyorsak, her gün bir önceki günden daha fazla çalışmak zorundayız. Emin olun bir an durursak, yarışı kaybederiz. Mehmet Akif'in dediği gibi: "Duranlar için hayat hakkı yoktur. Beşeriyet durmuyor. Durursan muhakkak ezilirsin."

Küresel rekabette yaşanan gelişmeler, tam da bu gerçeği doğruluyor. Dünyanın en zengin ülkeleri bile geride kalmamak için yeni ittifaklar kuruyor.

- ABD, bir taraftan Avrupa Birliğiyle yeni bir ticaret ve yatırım girişimi başlatıyor.
- Diğer taraftan da yükselen Asya Pasifik ülkeleriyle ekonomik işbirliği kuruyor.
- Yani küresel ekonomiye şekil verecek yeni ittifaklar doğuyor.
- AB, pazar alanını genişletmek için son 5 yılda 21 ülkeyle serbest ticaret anlaşması imzaladı.

- Çin, Afrika'ya büyük bir açılım başlattı. Hem Afrika pazarına yerleşiyor. Hem de kıtanın maden kaynaklarının ve geniş arazilerinin kullanım haklarını alıyor.
- Diğer yandan Almanya'nın başını çektiği sanayileşmiş ülkeler, yeni bir endüstri devrimi üzerinde çalışıyor. Çin ve Kore de bu alana büyük yatırım yapıyor.
- Gelişmekte olan ülkelere, daha fazla yatırım çekebilmek için sürekli reformlar yapıyor. Mevzuatlarını yatırımcı dostu haline getiriyor, iş yapma kolaylığı endeksinde yükseliyorlar.

Türkiye, son yıllarda müthiş bir başarı öyküsü yazdı. Ama artık aynı yöntemlerle büyümeyi sürdürmek, hatta yerimizi koruyabilmek mümkün değil. Yol haritamızı belirleyip, her gün bir adım daha ileri gitmek zorundayız. Milletimize daha parlak bir gelecek kazandırmak için, ülkemizin yıldızını yeniden parlatmalıyız. Reel sektörümüze yeniden heyecan vermeliyiz.

Şirketlerimizin rekabet gücünü artıracak düzenlemeler görüşülürken, Meclis'te ve komisyonlarda, hem iktidar hem de muhalefet partilerimizin, geçmişte olduğu gibi destek ve katkılarını bekliyoruz. Türkiye'nin yeni bir büyüme ve sanayileşme modeline ihtiyacı var. Yapısal reform gündemini korumaya ve güçlendirmeye ihtiyacı var. Bunları da ortak akılla ve birlik beraberlik içinde yapmalıyız.

Mahkemeler ticari uyuşmazlıklarda hızlı ve sağlıklı karar alamıyor. İş Mahkemeleri, bilirkişilik kurumu, karşılıksız çek gibi alanlarda büyük sıkıntılar yaşanıyor. Bunları düzeltecek adımlar bir an önce atılmalı.

Bu kapsamda arabuluculuk ve tahkim gibi yeni mekanizmalar devreye girmeli. Karşılıksız çek sorununu hafifletmek üzere kare kodlu çek zorunlu oluyor. İşçi-işveren uyuşmazlıklarında arabuluculuk zorunlu hale geliyor. Benzer şekilde, belirli bir tutarın altındaki ticari uyuşmazlıklarda zorunlu tahkim sistemine geçmeliyiz.

Biz buna hazırlık için, hem TOBB çatısı altında hem de Odalarımızda tahkim ve arabuluculuk merkezleri kurmaya başladık. Bu süreçte Adalet Bakanı ve Yargıtay, Danıştay Başkanlarımızla bir ilki gerçekleştirdik.

İş dünyası ve yargı mensupları son 1 senede 3 defa bir araya geldi, görüşlerini paylaştı. Bu istişarelerden çok verimli sonuçlar çıktı. Tüm bu çalışmaların hayata geçmesi için yoğun mesai harcayan iki isme; Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'a ve Gümrük-Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkçi'ye teşekkür ediyorum.

Yatırım Teşvik sistemi günümüz şartlarına göre yenilenmeli. Teknoloji getiren, üretimin katma değerini artıracak faaliyetler daha fazla desteklenmeli. Teşvikler verilirken, proje bazlı değerlendirme yapılmalı. Sadece yeni yatırımlar değil, üretim de teşvik edilmeli.

Anadolu'da güzel bir söz var; biçtiğini beğenmiyorsan, ektiğine bakacaksın. İşin eskisi gibi performans göstermiyorsa, iş yapma biçimini değiştireceksin.

Günümüzde özellikle 3 alanda sağlanan ilerlemeler, ekonomilerin geleceğini belirleyecek. Bunlar; biyo, nano ve bilgi-iletişim teknolojileri. Bu üçü yakın gelecekte tüm sektörleri ve iş yapma biçimlerini kökten değiştirecek. Biz de bunlara odaklanmalıyız.

Bakın dünya 4. Sanayi devrimini tartışmaya başladı. Almanya, Amerika, Kore; buna yönelik ciddi adım atıyor. Biz de buna hazırlanmalıyız. Ülkemize böyle yüksek teknolojiler getirecek şirketlere destek verecek bir Teknoloji Geliştirme Fonu kurmalıyız.

YOİKK'te Bakanlıklarımızla tüm bu konularda kapsamlı çalışmalar gerçekleştirdik. Başbakan Yardımcıları Lütfi Elvan, Mehmet Şimşek, Maliye Bakanı Naci Ağbal, Sanayi Bakanı Fikri Işık, İçişleri Bakanı Efkan Ala, Gümrük-Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkçi, tüm bu konularda öncü rol üstlendiler.

İnşallah onların bu emekleriyle, özel sektörün yatırım hevesini artıracak yeni adımları birlikte atacağız. Böylece ekonomik aktiviteyi ve refahı ülkenin geneline daha da yaymak mümkün olacak.

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları listesinde Anadolu şehirlerinden daha fazla şirket görmek bizi memnun ediyor. Bu eğilimi hızlandırarak devam ettirmeli, bölgeler arası dengesizlikleri gidermeliyiz. Bölgesel yatırım kararlarına yereldeki aktörlerin katılımını esas almalıyız. Bu kapsamda Bölgesel Kalkınma Ajanslarında özel sektörün ağırlığını artırmalıyız.

Odaklanmamız gereken önemli konulardan biri de ihracat kapasitemizi artırmak. Bu konuda Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş müthiş bir gayret içinde. Zira aynı malları, aynı şirketlerle, aynı pazarlara satarak, ihracatı 150 milyar dolardan 500 milyar dolara çıkarmamız mümkün değil. İhracat destek sistemimizi; "yeni ürün, yeni pazar, yeni ihracatçı" şeklinde değiştirmeliyiz.

KOBİ'lerimize daha çok ihracat yapmayı öğretmeliyiz. Eğer ihracat yapan firma sayısını 100 bine çıkarmak istiyorsak, bunun kaynağı işte burada. Odalarımızda ve Borsalarımızda. İnsanın kanadı, gayretidir demiş Mevlana. Bu camia, elini taşın altına koymaya, ihracatta yeni bir atılım dönemi başlatmaya hazır.

Öte yandan kapsamlı bir dış yatırım modeline de ihtiyacımız var. Hedefimiz, küresel milli şirketlerle dünyaya yayılmak olmalı. Türkiye sadece sermaye ithal eden bir ülke değil, sermaye ihraç eden bir ülke haline de geldi. Son 5 senede şirketlerimiz yurtdışında 23 milyar dolar doğrudan yatırım gerçekleştirdi. Bu tutar önceki 50 senenin toplamının tam 1,5 katı.

Hem bu kaynağı daha verimli kullanmalı, hem de en uygun yurtdışı yatırım imkânlarını yatırımcılarımıza gösterebilmeliyiz. Bunu yaparken, şirketlerin merkezlerini, özellikle de Ar-Ge birimlerini burada tutmalıyız. Ekonomi Bakanlığımızla birlikte yeni ihracat ve yatırım modeli üzerine çalışıyoruz. İnşallah bu tabloyu daha olumlu hale getireceğiz.

Dünyada son dönemde e-ticaret öne çıkıyor. Bu sayede hem iş yapma maliyeti düşüyor hem de ihracatın menzili artıyor. Bizim bu fırsatı değerlendirmemiz, ekonomide dijital dönüşümü sağlamamız gerek. KOBİ'lerin bulut teknolojisi kullanımını yaygınlaştırmalıyız. Tüm bunlar verimlilik artışlarını tetikleyecek.

KOBİ'ler dijitalleştikçe, mevcut altyapımız bize yetmeyecek. Kore'de kilometrekare başına 6 bin metre fiber optik kablo düşüyor, Türkiye'de ise sadece 300 metre. Zaman memleketi fiber ağlarla örme zamanıdır. Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ın, Türkiye'ye yüksek teknoloji kazandırma konusundaki çabalarını, bu konularda bize büyük ümit veriyor.

Öte yandan kayıt dışılık hala en büyük sorunumuz. Kayıtlı çalışmayı teşvik etmeli ve ödüllendirmeli, kayıt dışı kalmanın maliyetini artırmalıyız. Vergi sistemi, işini düzgün yapan ile yapmayı ayırt etmeli. Vergisini düzenli ödeyenlere sahip çıkalım ki, herkes vergi ödemeye teşvik edilsin.

Mevzuat basit ve net hale getirilmeli, kayıt içine geçmenin maliyeti düşürülmeli. Bu noktada Maliye Bakanı Naci Ağbal'a teşekkür ediyoruz. Özel sektörün görüşlerine daima başvuruyor, birlikte çalışma ortamı sağlıyor.

Şimdi müsaadenizle Anadolu'da yaşanan bir sıkıntıya da değineceğim. Elbette herkes gibi girişimimiz de işini kanuna uygun yapacak. Düzgün çalışacak. Yapmadığında da hesabını verecek. Zaten veriyoruz. Ayrıcalık istemiyoruz.

Peki, haksız yere bir girişimcinin hayatını karartmanın bedeli olmayacak mı? Nasıl biz iş hayatında hata yapınca bedelini ödüyorsak, hatalı ve keyfi denetimlerle bizleri zarara sokmanın da bir bedeli olsun. Üreten, alın teri döken girişimcimizi, bürokrasinin- denetçinin insafına bırakmayın. Yılların emeği, itibarı, keyfi bir yorumla yok olup, gitmesin. Hesap vermeden hesap sorabilen bir tek Allah'tır. Keyfi hesap soranlar da hesap versin istiyoruz!

Reel sektörümüzün rekabet gücünü korumak için, istihdam üzerindeki mali yükleri indirmeye devam edelim. Bazı mesleklerin zorunlu istihdamı gibi, istihdamı cezalandıran uygulamaları değiştirelim. Damga vergisi gibi günümüz iş hayatına hiç uymayan, işlem vergilerini kaldıralım.

Tarım sektörümüzü dünya ile entegre hale getirip, markalaştıralım. Tarım Bakanı Faruk Çelik'in bu konuda müthiş bir gayret içinde olduğunu görmek, bizleri de motive ediyor.

Finansmana erişim noktasında, firmalarımızı bankalara bağımlı olmaktan kurtaralım. Reel sektörümüzün yüksek faizlerle, komisyonlarla mağdur edilmesine de artık bir çare bulalım. Bankalarımız fedakârlığı hep bizden, reel sektörden beklemesin. Şimdi sıra onlarda.

Soruyorum sizlere, hanginiz bankalar kadar kâr ediyorsunuz? Öyle biri var mı bu salonda! Bankalara buradan sesleniyorum, bu vicdansızlığı bırakın! Aynı gemide olduğumuzu unutmayın! Bu salondakiler varsa siz de varsınız!

Şimdi de son dönemde ciddi sıkıntılar yaşadığımız önemli bir sektörden bahsetmek istiyorum. Biliyorsunuz turizm, ülkemizin dünyada öne çıktığı, en çok net döviz kazancı sağladığımız bir sektör. Bugün 6. büyük turizm destinasyonu olduk.

Ancak 2016 turizm için zor bir sene olacak. Rezervasyonlar neredeyse yarı yarıya düştü. Turizm, pek çok sektörü de canlı tutan, etki alanı en yaygın sektörlerimizden. Bu zor zamanda sahip olduğumuz kapasiteyi korumak için devletimizin desteğine ihtiyaç var.

Sektördeki işletmelerin üzerindeki kamusal yükler, belli bir süre için hafifletilmeli. Turizm Bakanı Mahir Ünal'ın da bu konuya odaklandığını görmekten memnunuz. İnşallah bu kara bulutlar dağıldığında, kaldığımız yerden koşmaya devam edeceğiz.

İş dünyası olarak iğneyi kendimize batırmamız gereken konular da var. Her zaman, yargının yavaş işlediğinden şikâyet ediyoruz. Ama elimizin altındaki imkânları kullanmıyoruz. Çözüm burada hazır, kullanın. Yaptığınız sözleşmelere tahkim maddesini ekleyin. Anlaşmazlıklarınız, tahkimde en hızlı ve adil şekilde çözülsün.

Diğer bir konu mesleki yeterlilik belgesi. Tehlikeli ve çok tehlikeli mesleklerde çalışanların belgeli olması 25 Mayıs'ta zorunlu oluyor. Ancak iş dünyamız bunun pek farkında değil. TOBB olarak elimizi taşın altına koyduk. MEYBEM'i kurduk. Oda ve Borsalarımızla 81 ilde bu belgeleri veriyoruz. Devletimiz de burada üzerine düşeni yapıyor. Hem sınav ücretini karşılıyor, hem de sigorta işveren payınızı sizin yerinize 1 yıl ödüyor. Bu imkândan faydalanın.

Ülkelerin esas zenginliği, sahip oldukları girişimci ruhtur. Türkiye'nin zenginleşmek için girişimcilikten başka çıkar yolu da yoktur. Ezber bozan inovasyonlar yapan, yeni nesil girişimcilere ihtiyacımız var.

Türkiye'nin en geniş girişimcilik ağı olan Kadın ve Genç Girişimci Kurullarını işte bu yüzden kurduk. 81 ilde binlerce girişimcilik faaliyeti düzenledik. Hazine Müsteşarlığımızla birlikte, girişimcilerimize destek için Türkiye Yatırım Fonu kurduk. TOBB olarak 100 milyon lira kaynak ayırdık. Tüm bu faaliyetlerimizi sahiplenen, genç ve kadın girişimcilerimize çok teşekkür ediyorum. Özellikle kadın girişimcilerimizle iftihar ediyorum. Türkiye'nin geleceği sizlerin elinde.

Türkiye'nin iktisadi ve sosyal dönüşümü için AB katılım sürecinin önemini biliyoruz. Son dönemde ilişkilerde umut verici bir ivme yakalandı. Avrupa Komisyonu'nun Türk vatandaşlarına Schengen vizesini kaldırmaya dönük tavsiyesini memnuniyetle karşılıyoruz. Emeği geçen herkese, başta hükümetimiz olmak üzere, iktidarı ve muhalefetiyle tüm siyasetçilerimize, bürokratlarımıza teşekkür ediyoruz.

Benzer olumlu gelişmeleri AB ve ABD arasında yürütülen Trans Atlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı konusunda da bekliyoruz. Ülkemiz ekonomisinin ve reel sektörün geleceği açısından buradaki yerimiz çok önemli. Bu ortaklıktan dışlanmamız, Türkiye – AB ilişkileri için ciddi bir gerileme işareti olacak. Şirketlerimizin dünyanın en büyük pazarlarına erişimini zorlaştıracak. Dolayısıyla bu sürece mutlaka dahil olmamız gerekiyor.

Son dönemde yeniden alevlenen terör olayları yüzünden, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da iş dünyası büyük sıkıntı yaşıyor. Kepenk açamayan esnafımız, siftahsız KOBİ'miz, evine ekmek götüremiyor. Terörle sonuna kadar mücadele edeceğiz. Bunu yaparken o bölgelerde yaşayan vatandaşlarımızın da yanında olacağız.

Her zaman devletin yanında olmuş o insanlar, her türlü zorluğa karşı ayakta kalmaya çalışıyor. Dükkânlarının kapalı olmasından dolayı iş yapamıyor, borçlarını ödeyemiyor. Daha az iş demek, daha az işgücü, daha az refah demek. Bu insanları kendi haline bırakamayız. Hükümetimiz bir takım destekler açıkladı. Bunlar için teşekkür ediyoruz. Ancak terör olayları sürdüğünden, bunlar şu an yeterli gelmiyor.

Terörle mücadele kapsamında, ekonomik olarak onlara yeni çözümler üretmek zorundayız. Bölgede iş dünyasının yeniden eski haline dönebilmesi için vergi-prim ve kredi ödemelerinin ertelenmesine ihtiyaç var. Çek, senet ve kredi ödemeleri yapılamadığından pek çok kardeşimin sicili de bozuldu. Buna yönelik düzenlemelerin de yapılması gerekiyor.

Bu noktada özellikle bir şehrimizin durumuna herkesin dikkatini çekmek istiyorum. Kilis'in nüfusu 130 bin, misafir ettiği Suriyeli mülteci sayısı da 130 bin. Bu boyutta bir yardımlaşma, dayanışma ve ev sahipliğinin dünya tarihinde örneği yok. Kilisliler insanlık destanı yazıyor. Buradan tüm dünyaya sesleniyorum. Eğer Nobel Barış ödülü hakkıyla belirleniyorsa, bu sene tek aday var o da Kilis'tir.

Allah şehitlerimizin mekânlarını cennet etsin, gazilerimize acil şifalar versin. Yüce Allah buyurur ki; "Kim bir mümini kasten öldürürse, cezası ebedi cehennemdir." Sevgi dini olan İslam'ı teröre alet eden riyakârlar, etnik fitne çıkarmak isteyen hain odaklar, şehirlerimizi terörize etmeye çalışıyorlar.

Açık söylüyorum; bu kirli oyunun karşısında 78 milyon birlikte dikiliriz. Terör üretenleri de bu topraklarda barındırmayız. Çünkü bu topraklarda yaşayan herkes birbirinin kardeşi, komşusu, akrabası. Çünkü Türkiye hepimizin.

Teröre göz yuman, taviz veren, destekleyen her kim olursa milletçe dur demeliyiz. Silahın konuştuğu yerde barış da susar, siyaset de susar, insanlık da susar. Siyasetin yeri meclistir. Terörün iyisi, kötüsü olmaz! Terörün küçüğü büyüğü olmaz! Terörün dini, ırkı, milliyeti, mezhebi olmaz! Terör insanlık suçudur. "İstisnasız, amasız herkes lanetlemeli".

Buradan terör karşısında yeterli desteği göremediğimiz dost ülkelere de sesleniyorum. Paris'te, Brüksel'de patlayan bombalara gösterdiğiniz duyarlılığı Ankara'da, İstanbul'da, Diyarbakır'da, patlayan bombalara da gösterin!

Daha çağdaş, özgür, huzurlu ve adil bir ülkede yaşamamanın en önemli yolu anayasadan geçiyor. Yeni bir anayasa ile yeni bir uzlaşma zemini de yakalamak zorundayız.

Daha 2000 yılında, "yeni anayasa" ihtiyacını ilk kez biz dile getirdik. 2007'de meslek örgütleri ve sendikaları bir araya getirerek "Anayasa Platformu"nu oluşturduk. 2012'de 13 ilde "Türkiye Konuşuyor - Anayasa Vatandaş Toplantıları" yaptık. Bu toplantılarda farklı görüşlerden yaklaşık 7 bin vatandaşımız aynı masa etrafında bir araya geldi.

Milletimiz nasıl bir Türkiye, nasıl bir anayasa istediğini saatlerce müzakere etti. 18 klasörden oluşan raporumuzu, Meclis Anayasa Uzlaşma Komisyonu'na teslim ettik. Böylece Türkiye tarihinin en büyük "müzakereci demokrasi etkinliğini" gerçekleştirdik.

Burada gördük ki, vatandaş yeni bir anayasa istiyor. O halde yeni Anayasamızı birlikte hazırlayıp, birlikte sahiplenip, birlikte hayata geçirmeliyiz. Mustafa Kemal Atatürk'ün bizlere emaneti olan Cumhuriyetimiz, muasır medeniyet hedefine bu sayede daha kolay ulaşacak.

Meclisimiz, yeni anayasayı katılımcı bir yaklaşımla, uzlaşarak yapmalı. Yeni Anayasada milletimizin olmazsa olmaz değerleri; demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti yapımız korunmalı.

Rahmetli Özal'ın vurguladığı gibi; ifade hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti ile teşebbüs hürriyeti garanti altına alınmalı. Vatandaşları arasında ayırım yapmayan, vatandaşına güvenen, vatandaşına hükmetmeyen bir devlet anlayışına geçmeliyiz. Devlet vatandaşının efendisi değil, hizmetkârı olmalı.

Bu süreçte Meclisimize, siyasi partilerimize ve tüm kurumlarımıza görevler düşüyor. Türkiye'nin geriye gitmesine, kavga, karmaşa ve belirsizlik ortamına sürüklenmesine izin vermeyelim.

Ülkemizde kavganın değil huzurun, çatışmanın değil diyalogun hâkim olmasını sağlayalım. Demokrasiyi ve kalkınmayı sekteye uğratacak her girişimin de karşısında duralım. Böyle bir Türkiye için kenetlenip, hep birlikte daha fazla çalışalım.

Biz insanların fikri, giyimi, kimliği üzerinden ayrılmadığı bir ülke hayal ediyoruz. İnsanların, yaptıklarıyla, başardıklarıyla değerlendirildiği bir ülkede yaşamak istiyoruz. Bu memlekette bütün yaşam biçimleri bizim zenginliğimiz. Doğduğumuz şehirler, inancımız, fikrimiz farklı olabilir.

Bu ülkenin sorunları da, zenginliği de bizim. Türkiye hepimizin.

Türkiye yerinde saysın diye umanların rüyaları asla gerçek olmayacak. Türkiye, dünyanın en büyük ekonomileri arasında yerini alacak. Bunu, bu salonu dolduran sizlerin temsil ettiği iş dünyası, tüccar ve sanayiciler yapacak. Sizler ürettikçe, ihracat yaptıkça, istihdam sağladıkça Türkiye kalkınacak.

Allah gönlümüzü zengin, emeğimizi ve kazancımızı bereketli, milletimizin birlik ve beraberliğini daim kılsın. Yolumuz açık olsun. Allah, hepimizin yardımcısı olsun.

TOBB, Odalar ve Borsalar Ortak Açıklaması

17 Temmuz 2016, Ankara

Türkiye’de özel sektörün tamamını temsil eden TOBB ve 365 Oda-Borsa olarak 81İl’de, bu ortak açıklamayı aynı anda yapıyoruz.

15 Temmuz gecesi milletimiz ve milli kurumlarımız, demokrasimize kasteden alçakça bir saldırıyı önlemiştir. Halkımız sandığa ve demokrasiye sahip çıkmıştır. Darbe girişimi haberleri ortaya çıktığı gece, Birliğimiz ve Oda-Borsa camiası olarak tepkimizi ilk anda ortaya koyduk.

Bu hain kalkışmanın başarısızlığa uğraması, Türk milletinin birlikte duruşu, kararlı tutumu ve demokrasiye sahip çıkma iradesiyle mümkün olmuştur. Ülkemizin bütün kurumlarının, siyasi partilerimizin, sivil toplumun, basın kuruluşlarımızın, demokrasiyi sahiplenmiş olmasından herkes büyük bir mutluluk duymalıdır.

Demokrasi düşmanlarına karşı iktidarı ve muhalefetiyle siyasi partilerimizin ve siyasetçilerimizin gösterdiği birlik, beraberlik ve kararlı duruş, en büyük takdiri hak etmektedir.

Başta Cumhurbaşkanımız, Meclis Başkanımız, Başbakanımız ve Meclisteki tüm siyasi partilerimizi, cunta heveslileri karşısındaki dik duruşlarından dolayı yürekten kutluyoruz.

Gözü dönmüş darbecilerin saldırılarına büyük bir sebatla direnen, böylece Gazi unvanını bir kez daha hatırlatan Meclisimizle gurur duyuyoruz. Bu darbe girişimi karşısında direnen, tavır sergileyen herkese, başta kahraman emniyet görevlilerimize ve TSK’nın şerefli mensuplarına, gönül dolusu teşekkür ediyoruz. Onlara minnettarız.

Ama en çok, darbecilerin silahları karşısında kahramanca direnen milletimizin azim ve cesaretiyle kıvanç duyuyoruz. Bizler, gücünü sandıktan, yetkiyi milletten almayan bir idare istemiyoruz. Ülkemiz için demokrasi dışında bir seçenek de görmüyoruz.

Ordu içinde örgütlenmiş bu terörist çetenin tamamen ortaya çıkartılmasını ve adalet önünde hesap vermesini bekliyoruz. Hayatını kaybeden kahraman şehitlerimize Allah’tan rahmet, kıymetli ailelerine sabırlar, yaralılara acil şifalar diliyoruz. Milletimiz onları daima minnetle ve rahmetle anacaktır.

Allah’a şükür milletimizin sağduyusu, feraseti, cesareti ve Allah’ın yardımıyla bu belayı, bu fitneyi durdurduk. Bu şerden, hem demokrasimizi, hem de birlik ve beraberliğimizi güçlendirerek çıktık. Hepimiz demokrasi konusunda toplumda sağlanan bu büyük mutabakatın değerini bilmeliyiz.

Şimdi çok daha güçlü olmak, birbirimize daha fazla sarılmak, birbirimizi daha fazla sevmek zorundayız. Çünkü bizi biz yapan, bizi ayakta tutan, bizi millet yapan unsur budur. Ülkemizi kaosa sürüklemek isteyenlerin tuzağına düşmeyeceğiz.

İş dünyası olarak daha fazla çalışma, üretme, istihdam sağlama zamanı diyoruz. Geçmişte olduğu gibi, bugün de, yarın da TOBB ve 365 Oda-Borsa olarak demokrasiden, milletimizden, devletimizden yana olmaya devam edeceğiz. Ülkemizin birliğine, kardeşliğimize ve demokrasimize karşı olanların da karşısına dikileceğiz.

Özel sektör olarak, ülkemiz ve milletimiz için daha büyük bir azimle çalışacak ve Türkiye'yi büyük hedeflerine taşıyacağız. Mustafa Kemal Atatürk'ün "Hâkimiyet Kayıtsız Şartsız Milletindir" sözünü hep aklımızda tutarak; ülkemiz için durmadan çalışmaya, üretmeye devam edeceğiz.

Yeter ki birlik ve beraberliğimizin kıymetini aklımızdan çıkarmayarak omuz omuza verelim. Yeter ki birbirimizi sevelim, birbirimize inanıp, güvenelim.

Bu vesileyle halkın iradesi dışında hiçbir iradeyi tanımayacağımızı, demokrasiden vazgeçmeyeceğimizi ve darbe girişimlerini kabul etmeyeceğimizi bir defa daha vurguluyoruz.

Devletimiz ve ülkemiz var oldukça biz de varız. Demokrasi varsa hepimiz varız. Allah, ülkemize ve milletimize bir daha böyle acılar yaşatmazsın.

Meslek Örgütleri ve STK'lar Ortak TBMM Ziyareti

20 Temmuz 2016, Ankara

538 sendika konfederasyonunu, meslek ve sivil toplum kuruluşu temsilcisiyle birlikte TBMM'nde bulunuyoruz. Cuma gecesi oluşan demokrasi mutabakatının devam etmesini talep etmek üzere Gazi Meclisi'mizdeyiz.

Bundan böyle ülkemizin geleceği için adımlar atılırken, bugünkü demokrasi mutabakatı hiç unutulmasın. Ortak akıl daim olsun. Demokrasi ve hukuk devleti olmadan STK'lar var olamaz. Buradaki tüm STK'lar olarak Türkiye'nin geleceği için demokrasi dışında bir seçenek görmüyoruz.

Meclisimiz 15 Temmuz cuma günü demokrasiye kasteden alçakça saldırıların hedefi oldu. TBMM vatan hainleri tarafından tarihinde ilk defa bombalandı. Ancak kahramanca direndi ve gazi unvanını bir kez daha hak etti.

Halkın darbe girişiminin başladığı cuma gecesinden sabahın ilk ışıklarına kadar direnmesi ülkenin geleceğine dair herkesi umutlandırdı. Ülkemizin bütün demokratik kurumları ve milletimiz, bu alçakça saldırı karşısında demokrasimizi sahiplendi.

Medya çalışanları, silahlı baskınlara direnerek, milletin haber alma özgürlüğünü korumak için kendi canlarını tehlikeye attı.

Cumhurbaşkanımız, Meclis Başkanımız ve Başbakanımızdan başlayarak Mecliste grubu bulunan tüm siyasi partilerin genel başkanları ve kitle örgütleri ilk andan itibaren dik durarak, darbecilerin hesabını boşa çıkardılar.

Milletimiz, yollarda tanklar araçları ve insanları ezerken, havadan bombalar düşerken, yoğun ateş altındayken yılmadan alanları doldurdu. Milletimiz, demokrasi konusundaki kararlılığını ve azmini ortaya koydu. Kahraman emniyet güçlerimiz ve şerefli Türk askerleri, darbe teşebbüsünün başarıya ulaşmaması için yeminlerine sadık kalarak canlarını ortaya koydular. Hainleri suçüstü yakaladılar.

Türkiye, bir bütün olarak kendisine yakışanı yaptı. Demokrasimiz olgunluk imtihanını başarıyla geçti. Türk demokrasisi ve Türkiye Cumhuriyetinin demokratik kurumları, artık kaba kuvvete teslim olmayacak kadar güçlü olduğunu kanıtladı.

Ülkemizin 93 yıldaki tüm siyasi ve ekonomik kazanımlarına kast edenler başarısız oldular. 15 Temmuz gecesinin karanlık saatlerinin birlik ve beraberlik içinde aşılmış olmasından dolayı mutluluk duyuyoruz.

Darbe girişiminin yaşandığı gece oluşan demokrasi mutabakatının devam etmesini talep etmek üzere Gazi Meclise geldik. Bundan böyle ülkemizin geleceği için adımlar atılırken, bugünkü demokrasi mutabakatı hiç unutulmasın. Ortak akıl daim olsun.

Milletin kayıtsız şartsız egemenliğini hiçe sayan bu darbe teşebbüsü, ülkemizin kurumsal altyapısının güçlendirilmesi gerektiğini de hepimize gösterdi. Bu yönde tedbirlerin alınacağı, adımların atılacağı yer TBMM'dir. Bir yandan milli egemenliğe saldıran vatan hainlerinden hukuka uygun olarak yüce Türk adaleti önünde hesap sorulmalı, öte yandan bu tür alçakça saldırıları engellemek için siyasetin alması gereken tedbirler hızla hayata geçirilmeli.

Kahraman ordumuzu ve vatansever askerlerimizi de hiçbir şekilde yıpratmamalıyız. Bizler ülkemizin 538 sendika konfederasyonu, meslek ve sivil toplum kuruluşu temsilcisi olarak, bugün yüce Meclisimizi ziyaret ederek, demokrasi nöbetine devam ediyoruz.

Bizler, milli iradeye sahip çıkıyoruz. Geleceğe ve çocuklarımıza daha güçlü, daha huzurlu, daha müreffeh, daha demokratik bir ülke bırakmak hepimizin görevidir. Bu nedenle, hızla hep birlikte çalışmaya odaklanmalıyız.

TOBB, Odalar ve
Borsaların Müşterek
Cumhurbaşkanlığı
Ziyareti

4 Ağustos 2016, Ankara

Bu kritik dönemde, il ve ilçelerinde ekonominin kanaat önderleri konumundaki Oda ve Borsa camiamızı kabul ettiğiniz için size teşekkür ediyoruz.

Bizler, ülkemizin tüccar ve sanayicileri olarak, daha güçlü bir ekonomi için, hiçbir kesintiye uğramadan yola devam etmek azmindeyiz. Bu çerçevede üzerimize düşeni yapıyoruz, yapacağız.

15 Temmuz gecesi FETÖ örgütünün gerçekleştirdiği hain saldırı, sizin liderliğinizde başlatılan milli direnişle ve milletimizin ferasetiyle akamete uğramıştı. Kararlı duruşunuzla Türkiye'yi, birilerinin arzu ettiği, planladığı kirli tezgâhlara teslim etmediniz.

Şimdi yine sizin liderliğinizde, ekonomiye odaklanıp, büyüme ve reform alanında yeni bir sıçrama yapmaya ihtiyaç var.

Ülke ve millet olarak çok büyük bir badire atlattık. Zannetmeyin ki bu sadece bir darbe girişimiydi. Hiç abartmadan söylüyorum, 15 Temmuz gecesi yaşadığımız, Milli Mücadeleden bu yana, ülkemizin karşılaştığı en büyük tehlikeydi. Eğer darbe girişimi başarılı olsaydı, tarihimizde görülmemiş bir kargaşa ortasında bulacaktık kendimizi. Türkiye tıpkı Suriye'deki gibi bir iç savaş ortamına sokulacaktı.

Hangi ırktan, mezhepten veya siyasi görüşten olduğu fark etmeksizin, her birimizin hak ve özgürlükleri elimizden alınacaktı. Bütün ekonomik gücümüz, birikimimiz ve hedeflerimiz yok edilecekti. Türkiye yabancı güçlerin mandası altına girecekti. Karşılaştığımız tehlike sıradan bir darbe girişimi değil.

Yeniden yükselişe geçen Türkiye'nin önünü kesme ve emin adımlarla ilerlediğimiz Büyük Türkiye hayalimizi sonsuza kadar yok etme planıydı. Allah'ıma hamd ediyorum. O gece bu milletin yardımına yetişti.

15 Temmuz gecesi FETÖ terör örgütünün gerçekleştirdiği hain saldırı, Cumhurbaşkanımızın liderliğinde başlatılan milli direnişle ve milletimizin ferasetiyle akamete uğradı. Bizleri böyle bir milletin ferdi yaptığı için Allah'a şükürler olsun.

Camiamız, Oda ve Borsalarımız da il ve ilçelerinde, cunta karşıtı mücadelenin şerefli birer neferi oldular. Bu süreçte camiamız da bir şehit verdi. TOBB ETÜ öğrencimiz Ömercan Açıkgoz darbecilere karşı, burada Cumhurbaşkanlığı Külliyesi mevkiinde mücadele verirken şehit düştü.

FETÖ kaynaklı bu darbe girişiminin ortaya çıkmasıyla birlikte, ilk tepkiyi gösteren meslek örgütüyüz. Korsan darbe bildirisi okunur okunmaz, demokrasiden ve milli iradeden yana olan tavrımızı, internet üzerinden ve TV'lerden tüm ülkeye hemen duyurduk.

Demokrasiye sahip çıkılması için, 81 il ve 160 ilçede Oda ve Borsalarımızın meclis üyesi, meslek komitesi üyeleri dahil 85 bin kişiye SMS mesajı attık. Ertesi gün 16 Temmuz'da gazi Meclisimize gittik. Meclis Başkanımıza, siyasi partilere taziye ziyaretinde bulunduk. Meclisteki tarihi oturuma katılarak, Türk iş dünyası olarak demokrasiden yana olduğumuzu bir daha gösterdik.

19 Temmuz'da 365 Oda ve Borsamızla birlikte darbeye karşı tepkimizi, 81 il ve 160 ilçede eş zamanlı olarak gösterdik. "Demokrasi Vazgeçilmezimiz, Milli İrade Gücümüz, Kardeşliğimiz Geleceğimizdir" dedik.

20 Temmuz'da da 538 STK temsilcisi ile TBMM'yi bir kez daha ziyaret ettik. "Demokrasiye Bağlılık" bildirimizi deklare ettik. Yurt dışındaki tüm muhataplarımızla temasa geçtik. Demokrasimizin ve ekonomimizin sapasağlam ayakta olduğunu, Türkiye'ye yönelik hiçbir endişe duymamaları gerektiğini bildirdik.

Türkiye'deki en büyük uluslararası yatırımcılarla bir araya geldik. Hem yaşadığımız süreci, hem Türkiye ekonomisinin temellerinin nasıl güçlü olduğunu anlattık.

Yine tüm bu süreçte, Oda ve Borsalarımız, il ve ilçelerinde, ilk andan itibaren cunta karşıtı bu mücadelenin şerefli birer neferi oldular. Her bir şehirde halkımızın demokrasi nöbetlerine katıldılar, lojistik ve gıda gibi destekler verdiler. Demokrasiye ve sandığa sahip çıkan Oda ve Borsa camiamla, buradaki tüm arkadaşlarımızla gurur duyuyorum.

Bu mücadelede ağır bedeller de ödedik. Şehit düşen kardeşlerimize bir kez daha Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Şehitlerimizin kanının yerde kalmaması için devletimiz terör örgütü ile en etkin şekilde mücadele ediyor, suçluların cezalandırılması için çalışıyor.

Bizlerin yapması gereken de şehitlerimizin verdiği mücadeleye yakışır şekilde, her zamankinden daha fazla çalışmak ve üretmektir. Artık kaybedecek vaktimiz yok. Türkiye'yi ekonomik olarak çok daha güçlü hale getirmek zorundayız.

Öte yandan Oda-Borsa camiası olarak, kamu düzeninin korunması ve hizmetlerin etkin bir şekilde işlemesi için alınan OHAL kararını destekledik. Zira bu zor dönemde hepimizin devletimize yardım ediyor olması, millet olmanın gereğidir.

Devletimizin başlattığı şehit ve gazilere yönelik dayanışma kampanyasına da, TOBB-Oda-Borsa camiası olarak önemli bir katkı sağlıyoruz. Yurt çapında herkesi de bu kampanyaya katılmaya davet ediyoruz. İnşallah bunu da yakında size takdim edeceğiz.

Bu camia, demokrasiye ve sandığa sahip çıkmıştır. Bundan sonra da, Devletimizin yanında, milletimizin emrinde olacağız. Bu ülkeyi, bu milleti daha zengin yapmak için çalışacağız. Şimdi eskisinden daha büyük işler yapmak zorundayız. Daha fazla yatırım, istihdam, ihracat sağlamak zorundayız.

Desteginizle inşallah, tüm bu tuzakları aşacağız, ülkemizi dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına sokacağız. TOBB ve Oda-Borsa camiası olarak, dün olduğu gibi yarın da, demokrasiden, milletimizden, devletimizden yana olmaya devam edeceğiz.

Kısa sürede hep beraber daha güvenli bir ülke ve daha güçlü bir ekonomiye kavuşacağımıza inanıyoruz. Bu süreçte bize düşen görev, millete ve devlete bağlılıktır. Ülkemizin birliğine, kardeşliğimize ve demokrasimize düşman olanların da karşısına dikileceğiz.

Bu millet, 1961 Eylül'ünde üç vatan evladının (Menderes, Zorlu ve Polatkan'ın) katledilmesini asla unutmadı ve affetmedi. Rahmetli Özal'ın ve Erbakan Hocamızın yaşadıklarını da, hafızasında hep canlı tuttu. Dolayısıyla 15 Temmuz gecesi milletin darbeye karşı duruşu, esasında demokrasi dışı tüm kalkışmalara karşı verilmiş milli bir cevaptır.

“Bir daha asla” dedi bu millet. Asla vermem emanetimi. Hele de böyle vatan hainlerine. Mehmet Akif'in dediği gibi, “Toplu vurdukça yürekler, onu top sindiremez”. Sindiremedi de.

Tarihe geçen bu destansı demokrasi mücadelesinde verdiğimiz tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet, yaralananlara acil şifalar diliyorum. Başkomutan olarak başlattığınız milli direniş ile cuntaya karşı durduğunuz, bu büyük belayı defettiğiniz ve bu camiaya destek verdiğiniz için Size tekrar teşekkür ediyorum.

Hukuk Semineri

5 Kasım 2016, Ankara

Son dönemde, yargı ve iş dünyası olarak, çok daha sık bir araya geliyor, fikirlerimizi paylaşıyoruz. Hatırlarsanız önce Antalya’da, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri için bir araya geldik.

Yargıtay ve Danıştay Başkanlarımızın yanı sıra, dönemin Adalet Bakanı Kenan İpek başkanlığında, çok verimli çalışmalar gerçekleştirdik. Sonra İstanbul’da, İş dünyamızın en çok sıkıntı çektiği alanları yine birlikte ele aldık. Arkasından, ülkemiz gündemine yeni giren, ama reel sektörümüz için büyük önem arz eden, Arabuluculuk konusunda birlikte çalıştık. Reel sektör olarak, sizlerle istişareye hep büyük verdik.

Çünkü hukuk sistemi, sadece devletin değil, ekonominin de temel direği. Hukuk güçlü olursa, insanların birbirine, kurumlara ve sisteme olan güveni artar. Güven artarsa, reel sektör önünü daha iyi görür. Daha kolay risk alıp yatırım yapar, üretim yapar, istihdam sağlar.

Bugün özel sektörümüzde, işçisi ve işvereniyle 15 milyondan fazla insan çalışıyor. Aileleriyle birlikte 60 milyon kişi buradan evine ekmek götürüyor. Demek ki insanlarımız, çocuklarımız iş bulabilsin, daha iyi şartlarda yaşayabilsin istiyorsak, daha sağlıklı iş ve yatırım ortamı sunmamız lazım. Adil ve etkin bir hukuk sistemi olması, bu noktada büyük önem taşıyor.

AB normları da, işte bu yüzden hem önemli hem de gerekli. Esasında bizim kültürümüzde de, inancımızda da, hukukun yeri çok önemli. Mülkün temelinde Adaletin olduğuna inanan bir milletiz. Bireylerin haklarını savunan, “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın” ilkesi bu topraklardan çıktı. Dolayısıyla en büyük arzumuz, adalet sisteminin en iyi şekilde işlemesi.

Bu çerçevede, Türk özel sektörü olarak, yargı sistemini güçlendirecek, fiziki iyileştirecek, yargı mensuplarının özlük haklarını artıracak, her düzenlemeyi destekledik ve destekliyoruz. Yargıdaki en önemli sorun olarak gördüğümüz iş yükünü dengelemek için, alternatif çözüm yollarına yönelmeliyiz. Belli bir tutarın altındaki ticari davalarda tahkimi ve bireysel davalarda arabuluculuk sistemini zorunlu hale getirmeliyiz.

Adalet Bakanlığımızın özellikle tahkim ve arabuluculuğun geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması konusunda yaptığı çalışmaları çok önemli buluyor ve destekliyoruz.

Bugün itibarıyla dünyanın en karışık noktalarının hemen tamamı Türkiye’nin etrafında. Bunlar yetmezmiş gibi çeşitli terör saldırıları ve bir de darbe girişimi yaşadık. Tüm bunlar, birbirimize daha fazla kenetlenmemiz gerektiğini gösteriyor. Daha fazla birlik ve beraberlik içinde olmalıyız.

Farklı düşüncelerimiz, farklı kanaatlerimiz, farklı inançlarımız olabilir. Benim doğru bulduğumu, siz yanlış bulabilirsiniz. Ama bir konuda ittifak içerisinde olabilmemiz lazım. Bir ve beraber olamazsak, daha büyük sıkıntılarla karşı karşıya kalabiliriz.

Düşmanı caydırmanın, onların hedef ve emellerini boşa çıkarmanın yolu, bu beraberliği sürdürmektir.

Bakın, Pakistanlı büyük İslam düşünürü ve şairi Muhammed İkbâl'in şöyle bir tespiti var. "İslam dünyası aklını kaybetti, batı dünyası da vicdanını kaybetti". Bu söz, bugün yaşananların özetidir.

Yaşadığımız dünya, akılsızlarla vicdansızların ortalığı karıştırdığı bir dünyadır. Hepimiz bilmeliyiz ki, akıl yoksa ahlak yoktur. Ahlak yoksa adalet yoktur. Ahlak ve adalet yoksa o toplumda, o cemiyette hiçbir şey yoktur. İşte İslam dünyası bugün böyle bir perişanlığı ve sıkıntıyı yaşıyor.

Şu isim veya bu isim altında bizim için hiç fark etmez. Bu kadar insanın kanını dökenlerin Müslüman olması mümkün değil.

Esasında geçmişte de benzer durumları yaşamadık mı? Cemel ve Siffin savaşlarında 70 bin Müslüman birbirini öldürmedi mi? Niye? İman etmedikleri için değil! Aralarındaki ihtilafı çözecek hukuk kuralları ve kurumları gelişmemiş olduğu için.

İhtilafı çözemediler, kılıçlar konuştu; dünya tarihinde pek çok olayda olduğu gibi. İslam tarihinde ilimlerin geliştiği yüzyıllar, fıkıh dediğimiz hukukun da geliştiği asırlardı. Ekonominin de geliştiği yıllardı. Sonra birlikte donup kaldılar. Çünkü açık zihinlerde üçü birden geliyor, kapalı zihinlerde üçü birden duraklıyor.

Bugün Müslümanların modern bilim ve ekonomi düzeyine ulaşması için, modern hukuk fikri ve düzeni şarttır. Biz de Türkiye olarak, bütün kurumlarımızla büyük bir imtihandayız.

Petrol veya doğalgaz gibi doğal kaynaklara sahip olmayan Türkiye'nin, demokrasi ve hukukun üstünlüğünden başka çıkışı yoktur. Hukuk kültürünün ve hukuki kurumların güçlü olduğu bir toplumda, böylesine FETÖ'ler de ortaya çıkmazdı.

Çok şükür ki, bu millet bu ülkeyi böldürmez. Bunu herkese gösterdik. Bizde TOBB olarak, 15 Temmuz gecesi, sivil toplum ve meslek kuruluşları içerisinde ilk tepkiyi gösteren kurum olduk.

Gece 00.22'de, TRT'de darbe bildirisi okunur okunmaz, ilk etapta sosyal medya üzerinden 140 bin kişiye ulaştık. Demokrasiden, halkın iradesinden ve hukukun üstünlüğünden yana olduğumuzu açıkça ifade ettik. Arkasından, 81 il ve 160 ilçedeki Odalarımız ve Borsalarımız kanalıyla tüm camiamızı darbe girişimine karşı harekete geçirdik. Sonrasında şehirlerimizde gerçekleştirilen demokrasi nöbetlerine hem katıldık ve hem de gelenlere gıda ve benzeri destekler sağladık.

Darbe karşıtı milli direnişte şehit düşen vatan evlatları için Devletimizin başlattığı yardım kampanyasında da ilk sırada yer aldık. Ülke genelinde 54 milyon lira yardım topladık. Bu miktar ülkede toplanan tüm yardımların neredeyse dörtte biri oldu.

Bundan sonrada Türk iş dünyası olarak, teröre ve darbe heveslilerine boyun eğmeyeceğiz. Yatırma, üretime, ülkemizi büyütmeye devam edeceğiz. Birlikte çalışarak hukuk sistemimiz saha sağlıklı hale getirme konusunda ne kadar başarılı olursak, ülkemiz ve ekonomimiz de o kadar güçlenecek.

Öyle bir hukuk sistemimiz olmalı ki, herkes adaletinden emin olmalı. Adaletin terazisinden şüpheye düşmemeli. Eğer adaletin terazisi doğru tartar, adalet zamanında tecelli eder ve adaletin kılıcı doğru keserse, insanların devlete ve sisteme inancı kuvvetlenmiş olur.

İşte o zaman, daha güçlü bir ülke, daha zengin bir millet olacağız.

TOBB ETÜ Mezuniyet ve Yeni Dönem Açılış Töreni

26 Kasım 2016, Ankara

Şüphesiz ki, hayattaki en mutlu anlardan biri, evlatlarımızın başarılarına şahitlik etmektir. Biz öğrencilerimizle, mezunlarımızla, hocalarımızla, velilerimizle, çalışanlarımızla, hep birlikte büyük bir aileyiz.

Bu büyük ailenin Mütevelli Heyet Başkanı olarak, buradaki tüm genç kardeşlerimi, yürekten kutluyorum. Aramıza yeni katılan gençlerimizi, bu doğru tercihlerin dolayı tebrik ediyorum. Mezunlarımıza hayat boyu başarılar diliyorum.

TOBB ETÜ'de, en kaliteli eğitimi sağlayarak, sizleri en iyi şekilde yetiştirme gayreti içindeyiz. Sizlerin sadece ülkemizde değil, dünyanın her yerinde, rekabet edebilmenizi mümkün kılıyoruz. Sizler, teori ve pratiği aynı müfredatta buluşturan bir okulun mensubusunuz.

Ortak eğitim modelimiz sayesinde, işin hem teorisini hem de pratiğini öğrendiniz, sahayı da tanıdınız. İşte bizim farkımız burada. Buradan mezun olan kardeşim, 1 yıllık iş tecrübesiyle hayata atılıyor. Diğer üniversite mezunlarına göre, hayata bir adım önde başlamış oluyor.

Bununla da yetinmiyoruz. Bizim müfredatımız Türkçe. İstesek yabancı dille eğitim de yapardık. Ama bunu tercih etmedik. Çünkü önce kendi dilini doğru-düzgün konuşacaksın, kendini düzgün ifade edeceksin ki, toplumda öne çıkabileşin. Türkçe eğitim verirken, sizlerin en az 2 yabancı dili en iyi şekilde öğrenmenizi de sağladık.

TOEFL belgesini zorunlu tutan tek üniversite olduk. İngilizce dışında ikinci bir yabancı dili öğrenmeyi de mecbur kıldık. Böylece bir tek bizim mezunlarımız, yani sizler, önce kendi dilinize hâkim olacaksınız. Sonra da dünyanın her tarafında herkesle rahatlıkla iletişim kurabileceksiniz.

Bir farkınız daha olsun istedik. Liderlik ve sosyal davranış derslerini ekledik. Çünkü daha rahat inisiyatif alın, konuşmanızla, duruşunuzla insanları etkileyin. Böylece toplumda öne çıkın istiyoruz. Sizlerin, geleceğin liderleri olmanızı istiyoruz.

Hedeflerimiz büyükse, akademik kapasitemiz de buna paralel olmalı. Akademisyen kadromuza, hocalarımıza çok güveniyorum. Hepsi güçlü kariyerlere sahip. Pek çoğu uluslararası ödüllere layık görüldüler. Ama sadece akademisyen olarak değil, insani nitelikleri de güçlü olduğu için ETÜ ailesine katıldılar. Ve bizde gönül rahatlığıyla sizleri onlara emanet ettik.

Bakın Fenerbahçe geçen sene Bursaspor'un en iyi oyuncularını aldı. Beşiktaş ise sadece hocasını getirdi. Kimin başarılı olduğu ortada. Demek ki oyuncudan önce hoca önemliymiş. O yüzden, sizlerin başarılarında büyük payı olan hocalarımızı da yürekten tebrik ediyorum. Sizlerde, üzerinizde hakkı olan hocalarınızı hayatınız boyunca unutmayın.

Sizler, en değerli varlıklarınız olan evlatlarınızı bizlere emanet ettiğiniz. Onları, bizim de çocuklarımız olarak kabul ettik. Şimdi, sizlerin gurur duyacağınız şekilde, üniversitemizden mezun ediyoruz. Bizlere gösterdiğiniz bu büyük itimat için, sizlere teşekkürlerimi sunuyorum.

Öğrenci kardeşlerim, sizlere daha iyi bir gelecek sağlamak için, büyük fedakârlıklarda bulunan ailenizin değerini her zaman bilmenizi istiyorum. Çalışmanızla, gayretinizle, başarılarınızla onları gururlandırın, emeklerini karşılıksız bırakmayın.

Mezun öğrencilerimiz için okul hayatı bitiyor, hayat okulu başlıyor. Yani, gerçek hayat şimdi başlıyor. Bu vesileyle hem size, hem de tüm genç arkadaşlarıma tavsiyelerim olacak.

Birincisi, devamlı kendinizi güncellemek zorundasınız. Zira bilginin geçerlilik süresi de bu kadar kısa olmamıştı.

İkincisi, farklı düşünme, yani mevcut kalıpları yıkma. Bu devirde başarılı olmak için, sizi sınırlayan zihni duvarları yıkacaksınız. 100 sene önce Henry Ford, ilk otomobili üretmek için uğraşırken küçümsendi. "Atlar her zaman kullanılacak, otomobille ancak geçici bir moda olacak" dediler. Eğer o günkü kalıplara bağlı kalsaydı, daha hızlı giden at üretti. Ama o kalıpları yıktı. Hayalinin peşinden gitti. Ford Otomotiv işte böyle doğdu.

Size hep şunu söylemiyor muyum? Eski köye yeni adet getirin! Evet sizin işiniz zor olacak, çünkü rekabet fazla. Ama avantajınız da şu; 21.yüzyılda en büyük sermaye, en büyük değer; Fikir.

Elektrikli otomobil üretme fikriyle yola çıkan Tesla'ya bakın. Daha toplu satışı yok. Ama değeri şimdiden Mercedes'i geçti. Çünkü fikir tuttu.

TOBB ETÜ de iyi bir fikirdi. Sizlerle birlikte başarı hikâyesine dönüştürdük. Türkiye'nin hem en yenilikçi hem en girişimci üniversiteleri arasına girdik. Dünyanın en iyi üniversiteleri sıralamasına giren "En Genç Türk Üniversitesi" olduk.

Endüstri mühendisliği bölümü öğrencilerimiz, 'TÜBİTAK Proje Yarışması'nda Türkiye 1.liğini kazandı. Tıp Fakültemiz, bu yıl LYS'de Türkiye 2. sırayı aldı. 2016 yılında LYS'de ilk 100'den 10 öğrenci tıp fakültemizi tercih etti. Bunlarla gurur duyun, mezun olduktan sonra da bağınızı koparmayın, Okulunuza sahip çıkın.

TOBB ETÜ; iyi fikirler üreten girişimciler çıksın diye kuruldu. TOBB ETÜ girişimcileri desteklesin diye kuruldu. İşte bünyemizde girişimciler için kuluçka merkezi var.

TOBB ETÜ teknoloji merkezini hayata geçirdik. İşte garaj'da uzman, yatırımcı, fikir sahibi bir arada. Bedava ofis, danışmanlık, yatırımcılarla buluşma imkânları. Girişimciliğin altın kuralıdır, bedava ne varsa kullanın. Buradan güzel iş fırsatları da çıkıyor, 2 örnek vereyim.

Menuburada.com: 100 bin restoranın menülerini görüyorsunuz. İçeriğini – fiyatlarını karşılaştırıyor, müşteri tavsiyelerini okuyorsunuz. Yani bedavadan gurme oluyorsunuz.

Bir diğer arkadaşımız, şehirlerdeki çöp toplama konteynerlerine detektör takmış, bilgisayar ağına bağlamış. Dolacak gibi olduğunda çöp arabasını oraya yönlendiriyor. Böylece çöp toplama işine hız ve etkinlik kazandırıyor. Belediyenin hizmet kapasitesini artırıyor, maliyetlerini düşürüyor.

Bunlar nasıl oldu. Size her zaman söylediğim 3 temel ilkeyle. Hayal, hedef, çok çalışmak! Mutlaka inandığımız şeylerin arkasından koşun. Denemekten vazgeçmeyin, kaybetmekten korkmayın. Gerçekleşene kadar her şey imkânsızdır.

Angry Birds; bunda önce 51 oyun sürmüştü. Hiçbiri tutmamış. Ama 52'incinde Angry Birds'ü buldu. Aylık 1 milyon dolar reklam geliri var.

Ve çok çalışın. Zira şunu unutmayın. Yetenek sizi belki zirveye taşır. Ama ancak karakteriniz sizi orada tutar. Fikirleriniz ve görüşleriniz, değişmeden sabit kalmayın. Kendinizi yenileyin. Çünkü sadece ölümler ve deliller değişmez.

İster sağcı, ister solcu olun, hangi fikirde olursan ol, önce kaliteli insan olun. Sen kaliteli insan olduğun zaman, inandığın fikre de kalite katarsın. Güvenilir olur, saygı görürsün, her işinde daha etkili olursun.

Zihninizi, ideolojik sloganlara hapsedmeyin, komplo teorileriyle zehirlemeyin. Her sorunun, her olumsuzluğun, arkasında başkalarını gören, komploları, hayali odakları mazeret gösteren, kolaycı ezberlerden uzak dur. Bunlar hem zihnimizi tembelleştirir, hem de toplumsal refleksleri köreltir. Bunlara takılıp kalmak, bizleri gerçek dünyadan koparır, bizi çözüme değil batağa sürükler.

Bir toplumu ayakta tutan temel faktör "Toplumsal güvendir". Ne yazık ki bizim neslimiz, özellikle son yıllarda birbirine güveni bıraktı. Kutuplaştıran, ötekileştiren, toplumun fay hatlarını derinleştiren söylemler ve politikalara saplanıp kaldık. O yüzden, birbirinizi sevin. Farklı fikirlerden olsanız da kimseyi öteki diye görüp, küçümsemeyin.

Ben sizlere güveniyorum. Çünkü siz, bizim nesil gibi değilsiniz. Çok daha iyi eğitim alıyorsunuz. Dil biliyorsunuz. İnternete hâkimsiniz, dünyayı tanıyorsunuz. Sizlerin başında olduğu bir Türkiye'yi kimse tutamaz. Ben bunun örneğini 15 Temmuz'da, o büyük imtihan gecesinde gördüm.

O gece darbeye ilk karşı çıkan, ilk inisiyatif alan meslek örgütü TOBB idi. Daha darbe bildirisi okunur okunmaz, saat 00.22'de "Milletin iradesi ve demokrasi dışında hiçbir iradeyi tanımıyoruz. Gün demokrasiye sahip çıkma günüdür" dedik. ETÜ'deki öğrenci kardeşlerimin de, benzer tepkiyi anında verdiklerini gördüm ve sizlerle bir defa daha gurur duydum.

Buradaki gençlerimiz, vatanseverlikleriyle de öne çıktılar. Ama şehit ve gazi olan 4 öğrenci kardeşimi özellikle sizlere tanıtmak istiyorum.

Ömer Can Açıkgöz, Hukuk Fakültesinden öğrenci kardeşimiz. 15 Temmuz hain darbe girişimi sırasındaki milli direnişte Ankara'da şehit düştü. Hatırasını yaşatmak üzere, Üniversitemizdeki bir Amfi'ye ismini verdik.

Hanifi Can Türkoğlu, Hukuk Fakültesinden bir diğer öğrenci kardeşimiz 15 Temmuz gecesi milli direnişinde Tank'dan düşerek ciddi şekilde yaralandı.

Taha Bilgin, Mühendislik Fakültesi öğrencimiz, kafasına bir şarapnel parçası isabet etti.

Yusuf Balıkçı, İşletme Bölümü öğrencimiz, o da o gece yaralananlar arasındaydı.

Mustafa Kemal Atatürk'ün öğütlediği gibi," fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür" bir nesil olun. TOBB ETÜ'nün sizlere kazandırdığı bilgi, eğitim ve deneyimle, başaracağınıza gönülden inanıyorum.

Yolunuz aydın! Bahtınız açık! Allah da yardımcınız olsun!

Türkiye-100 Ödül Töreni

25 Ocak 2017, Ankara

Türkiye 100 listesi oluşturulurken, başvuran şirketlerin son 3 yıl, yani 2012-2015 arası ciro artış hızı dikkate alındı. İşte bu şirketler bu alanda müthiş bir başarı kaydetti. Türkiye'nin en hızlı büyüyen 100 şirketinin bu dönemdeki ortalama büyümesi yüzde 438. Bu müthiş bir rakam.

Çünkü Türkiye'deki milli gelir artışının 12 kat üzerinde bir performans gösterdiler. Aynı süre içinde, çalışan başı üretimlerini, yani verimliliklerini ise ortalama yüzde 176 artırdılar. 2015 yılında ortalama 68 milyon TL'lik satış yaptılar, her biri ortalama 111 kişiye istihdam sağladılar.

Ben küresel ekonominin birçok badire atlattığı bir dönemde, bu büyük başarıyı gösteren ve Türkiye 100'e girmeye hak kazanan bütün şirketlerimizi yürekten kutluyorum.

Bu başarı elbette kendiliğinden gelmiyor. Buradaki şirketlerin tamamı yenilikçi şirketler. Yani herkesin bildiği işleri, çok farklı bir anlayışla yapıyorlar. Dijital teknolojiyi çok iyi kullanıyorlar. Çalışanların eğitimine ayırdığı kaynağı masraf olarak görmüyor, buna büyük önem veriyorlar. Ve yüksek bir çevre bilinci ile "sıfır israf" anlayışı ile çalışıyorlar.

Bu yıl Türkiye 100 listesinin bölgesel dağılım oldukça dikkat çekici. Listede 3 büyük şehir dışında, 22 şehrimizden şirketler var. Anadolu'nun yükselişi açık bir şekilde görülüyor. Cazibe Merkezleri Programındaki 23 ilden Türkiye 100 sıralamasına giren 1 şirketimiz var, o da Tunceli'den.

İnanıyorum ki, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki 23 ili kapsayan bu destek ve teşviklerden sonra, gelecek yıl yapacağımız Türkiye 100 sıralamasına bu illerden çok daha fazla şirket girecek.

Sektörler açısından da ilginç bir dağılım var. Listede inşaattan, lojistiğe; gıdadan, tekstile; plastikten, bilişime çok sayıda farklı sektörden şirketler var. Bu çeşitlilik aslında ülkemizde her sektörde fırsatlar olduğunun; doğru iş modeliyle her sektörde başarının yakalanabileceğinin en güzel ispatı.

Biz "Türkiye 100" programını çok önemsiyoruz. Bu işe önem vermemizin 3 sebebi var:

Birincisi; Biliyorsunuz bizim kültürümüzde güzel bir söz var: "marifet iltifata tabidir". İşte iltifatı en çok hak edenler, bu ülkenin zenginleşmesinde öncü rol üstlenen, vergi ödeyen, üreten, ihracat yapan ve istihdam sağlayan girişimcilerimiz. Hele ki, böyle bir dönemde büyük başarılar elde eden şirketleri, Türkiye'nin en hızlı büyüyen 100 şirketini takdir etmek, onlara teşekkür etmek istiyoruz.

İkinci olarak; İyi yönetilen, geleceği parlak olan bu şirketlerin önünün daha fazla açılmasını, daha fazla büyümelerini istiyoruz. İşte bunun için Türkiye'nin en hızlı büyüyen 100 şirketini herkese tanıtıyoruz. Yatırımcıya ve müşteriye daha kolay ulaşmalarını sağlıyoruz.

Sadece yurt içi pazarda değil, yurt dışında da aktif olmaları, ihracat yapmalarını istiyoruz. Bunun için destek oluyoruz. Bu amaçla bu şirketlerin liderlerini ABD'ye götürüyoruz. Onlara küreselleşme desteği veriyoruz. Hem Amerika'nın en iyi üniversitelerinde dersler aldırıyor, hem de önemli şirketlerle bir araya getiriyoruz.

İlk 15'te yer alan şirketlerin bir temsilcisinin seyahat masraflarının tamamını, ikinci 15'te yer alan şirketlerimizin bir temsilcisinin seyahat masraflarının yarısını TOBB olarak biz karşılayacağız.

Yine Türkiye 100 listesine giren şirketlerimiz, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi olarak kendileri için özel olarak hazırladığımız mini MBA programına katılmaya hak kazanıyorlar. Onlardan tek bir isteğimiz var. Yurt dışında yeni pazarlarda iş yapsınlar.

Bu işe önem vermemizin üçüncüsü de; ülke olarak zenginleşmek için, bugünkünün tam iki katı girişimciye ihtiyacımız var. Biliyorsunuz girişimcilik, heves işi. İşte Türkiye 100 yarışması ile girişimci rol modellerimizin sayısı artsın istiyoruz. Buradaki her şirket yeni girişimcilere örnek olsun istiyoruz. Buradaki şirketler bunu zaten yapıyorlar.

Listedeki 100 şirketten 40'ı, çalışanlarının kendiişlerini kurmalarına destek vermiş. Bu şekilde kurulan ve halen faaliyette olan 192 şirket var. Yani bu şirketler hali hazırda girişimci yetiştiren birer okul. Ama biz sadece kendi çalışanlarının değil, Türkiye'deki bütün gençlerimizin, bu salondaki girişimcilerimizin başarı hikâyelerini duymalarını istiyoruz. Duysunlar ki, onlar da girişimci olmaya daha fazla heves etsinler.

Kadınlarımız bu salondaki ilk 100 şirket arasına girmiş girişimci kadınlarımızı örnek alsınlar. Başarıyla birlikte başarısızlık hikâyelerini de öğrensinler ki azimle, yılmadan çalışmanın önemini kavrasınlar. Çünkü başarı gecedен sabaha gelmiyor. Başarı aslında önceki başarısızlıkların ödülüdür.

Gelmiş geçmiş en iyi basketbolcular arasında gösterilen Michael Jordan ne diyor:

“Kariyerimde 9000 atış kaçırdım. Neredeyse 300 maçı kaybettim. 26 sefer maç sayısı alamadım ve takımım maçı benim yüzümden verdi. Başarısızlıklarım olmasaydı, başardıklarımı hayal bile edemezdim”.

Türkiye 100 listesine girmek bir son olmanın aksine bir başlangıç. Türkiye'nin ve hatta dünyanın en büyük şirketleri listesine giden yolun başlangıcı. İşimiz bitti diye düşünmeyin. Artık daha büyük hedeflere ulaşmanın, daha büyük başarılarla imza atmanın zamanıdır.

Bu kapsamda şirketlerimizin yöneticilerine birkaç önerim olacak. Unutmayın “iyi”, “mükemmelin” en büyük düşmanıdır. İyi olduğunuzu bilin ama rehavete kapılmayın. Mükemmel olmak için, en iyi olmak için artan bir tempoyla çalışmaya devam edin.

Sizin için en büyük risk büyümeyi yönetebilmek. Büyümeyi doğru yönetin. Gelir-gider ve borç dengesini titizlikle takip edin. Hesaplanmamış riskler almaktan kaçınin. Muhasebenize çok iyi hakim olun. Muhasebesine hakim olamayan işine hakim olamaz. İnsan en büyük hatalarını, kendine en çok güvendiği zamanlarda yaparmış, bunu unutmayın.

Şirketinizin başarısında en az sizin kadar ekibinizin de payının olduğunu aklınızdan hiç çıkarmayın. Doğru insanları tutmak ve şirketinize çekmek için elinizden geleni yapın.

Enerjinizi dağıtmayın. Aynı anda birçok işi yapmaya çalışmayın. Sizi rakiplerinizden ayıran neyse onun üzerine gidin. İyi olduğunuz alanda kendinizi geliştirmeye devam edin, dünyanın en iyisi olmayı hedefleyin. Sektörünüzdeki ve dünyadaki eğilimleri takip edin, iyi okuyun.

Unutmayın ki, henüz birkaç yıl önce kurulan UBER ve AIRBNB gibi teknoloji şirketleri, geleneksel endüstrileri sarsıyorlar. Bu çağda hiçbir şeyin garantisinin olmadığını bilin.

O nedenle, teknolojiyle gelen yıkıcı rekabete hazırlıklı olun. Bunu avantaja çevirin. ‘Yeni Sanayi Devrimi’ni bir risk unsuru olarak değil, fırsat olarak değerlendirebilmek için gerekli adımları atın.

İstihdam Seferberliği Toplantısı

19 Şubat 2017, Ankara

İstihdamı teşvikte Türkiye dünya çapında bir inisiyatif başlatıyor. Niye buna ihtiyaç duruldu? Türkiye nüfus artış hızından dolayı istihdamı öncelikli mesele kabul etmesi gereken bir ülke. Son 10 yılda (2005-2015) ülke nüfusuna 9,5 milyon kişi ilave olunurken istihdam piyasasına giren insan sayısı 8 milyon kişi arttı.

Yine son 10 yıl itibariyle ülkemiz 7 milyon kişiye ilave istihdam imkânı sağlamış durumda. Demek ki ortalama her sene 700 bin kişi iş bulabiliyor. Hedefimiz istihdam seferberliğiyle bu kapasiteyi 2 katının üzerine çıkarmak. Türkiye şimdi mevcudu koruması, olanı yarına hasarsız aktarması gereken bir sürecin içinden geçiyor. Bunun içerden ve dışarıdan kaynaklanan nedenleri var.

Dünya ekonomisi tam altı yıldır uzun dönem ortalamasının altında bir hızla büyüyor. 2017 yılı da böyle olacak. Küresel yavaş büyümenin etkisini Türkiye’de hissedecek.

Dünyada Brexit ve Trump ile birlikte, küresel yavaş büyümeye bir de ek belirsizlikler eklendi. Şimdi daha önce haritası çıkarılmamış bir alandan geçiyoruz bir nevi, sürprizlere hazırlıklı olmak lazım.

Müdebbir tacir gibi davranmanın öneminin arttığı bir süreçten geçiyoruz. Türkiye ekonomisi dünya ekonomisinin ayrılmaz bir parçasıdır. Ve öyle de kalmalıdır. Türkiye dışa açılarak, dünya ekonomisinin ayrılmaz bir parçası haline gelerek zenginleşti.

Bunu unutmayalım. Kişi başına gelir 1980’lerin 1500 dolarından bugünlerin 10 bin dolarına bu sayede çıktı. Ne zaman ki küresel kriz ortaya çıktı, işler zorlaşmaya başladı, neden? Amerika’nın krize girmesi bir dert, krizden çıkması ise ayrı bir dert.

2008’de ilkinin yaşadık, şimdi ikincinin etkilerini hissedeceğimiz bir sürecin içindeyiz. Türkiye’nin bundan sonraki ekonomik sıçrayışına hazırlık yapmak üzere elimizdekini korumak zorundayız.

Bugün geldiğimiz noktadan daha iyi bir yere ulaşabilmek için elimizdekini muhafaza etmemiz gereken bir geçiş döneminin içindeyiz. Unutmayalım bugün ekonomik yavaşlama bir tek Türkiye’nin derdi değil. Küresel yavaşlama, küresel belirsizlikler herkesin derdi. Ancak bu dönem de geçecek.

Şimdi dünyanın yeniden kurulduğu, dengelerin yeniden tesis edildiği bir geçiş sürecinin içindeyiz. Dünya yeniden kurulurken, önceliği elimizde olanı korumaya vermemizden daha doğal ne olabilir. Toz duman dağıldığında, adımlarımızı kararlı ve hızlı bir biçimde atabilmek için bugünlerde gücümüzü korumaya ihtiyacımız var doğrusu.

Şimdi bugün hükümetimiz olanı koruma noktasında bize önemli destekler sağlıyor. Bugüne kadar istihdamda en önemli sıkıntılardan biri istihdam üzerinde vergi ve SGK primi gibi maddi yüklerdi.

OECD hesaplarına göre Türkiye’de istihdam yükü % 38. Yani bir işverenin brüt ücret maliyetinin yüzde 38’ini vergi ve prim yükleri oluşturuyor. Hükümetimiz devrim niteliğinde tarihi bir karar alarak yeni istihdamda bu yükü sıfırlıyor.

Bu kapsamda tüm işverenlere bu yılın sonuna kadar özel bir imkân sunuluyor. İşverenler 2017’de işe aldıkları her çalışan için bu teşvikten yararlanabilecek. Örnek vermek gerekirse normalde asgari ücretin toplam maliyeti 2,178 lira. Bunun 773 lirası devlete vergi ve prim olarak ödeniyor. Çalışanın eline net 1,405 lira kalıyor. Şimdi devletimiz diyor ki, bu 773 lirayı biz karşılıyoruz. Dolayısıyla maliyetiniz 2,178 liradan 1,404 liraya düşüyor. Yani işverenin istihdam maliyeti bir anda % 35 azaltılmış oluyor.

TOBB olarak gündeme getirdiğimiz birçok soruna hükümetimiz önlem aldı. Finansmana erişimde tüm taşınırın teminat olarak gösterilmesinin önü açıldı. Artık girişimcilerimiz finansmana erişimde teminat gösterirken daha rahat hareket edebiliyor.

Vergi ve SGK prim borçlarının yapılandırılması, taksit ödemede gecikenler için yeni bir yapılandırma yapılması iş dünyası açısından önemli bir adımdı. Yine vergisini düzenli ödeyene %5 indirim yapılması iş dünyasının en çok talep ettiği konulardan biriydi. Bu konuda da hükümetimiz adım attı. Beyaz eşyada ÖTV’nin kaldırılması, mobilyada KDV’nin düşürülmesi iç piyasanın hareketlenmesi açısından güzel adımlar oldu.

TOBB olarak tüm Odalar ve Borsalar ile Denizbank ve Ziraat Bankası ile başlattığımız, “Nefes Kredisi”nin ardından KOSGEB tarafından verilen faizsiz kredi desteği KOBİ’ler için önemli bir finansman kaynağı oldu.

İş dünyası olarak yaşadığımız başka sorunlar yok mu? Tabii ki var. Bu sorunları ilgili bakanlara aktarıp çözüm arayışımız sürüyor. Mademki hükümetimiz olanı koruma noktasında bize önemli destek vermekten çekinmiyor, yanımızda duruyor. Bizim de bu noktada üzerimize düşeni yapmamız gerekiyor.

Memleketin beşeri sermayesinin kayba uğramadan bir sonraki döneme aktarılmasına katkı sağlamamız gerekiyor. Ben başlattığımız istihdam seferberliğini bu çerçevede görüyorum.

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın himayelerinde başlattığımız “İstihdam Seferberliği”nin bu çerçevede Anadolu’nun işçi-işveren ilişkisi kültürüne son derece uygun olduğu kanaatindeyim. İşte böylece bu kampanyayı kamu ve özel sektör olarak birlikte başlattık. TOBB olarak biz de 81 İldeki Odalarımız ve Borsalarımız kanalıyla tüm işletmelerimize şu çağrıda bulunduk. Bu kampanyaya mutlaka katılın.

Özel sektörümüze sesleniyorum. **“Türkiye’nin Geleceğine Sen de en az +1 İstihdam Sağla”**.

Hükümetimizin desteği ile bu istihdam seferberliğinin başarıya ulaşacağından umutluyum. Çünkü söz konusu olan sadece bir ekonomik veya sosyal olay değil, aynı zamanda ülkemizin güvenliği ve istikrarı meselesidir. Nasıl ki 15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasında ülkemiz, milli bir mücadeleye giriştiyse, özel sektörümüz de 2017’de istihdam yarışı yapmalı.

Şu an 81 İlde valilerimiz başkanlığında Odalarımızda, Borsalarımızda ve OSB’lerde koordinasyon ve bilgilendirme toplantıları hızla başladı, devam ediyor. Yine bu çerçevede pek çok şirket ve iş örgütü şimdiden bu kampanyaya katılacaklarını ilan ettiler. Sadece 2 haftada ulaştığımız rakam yaklaşık 1,2 milyon kişi.

Yılsonunda istihdamı en çok artıran illeri, sektörleri ve şirketleri ödüllendireceğiz. Ben bu dönem için Türkiye’nin tüm işçi ve işverenleri “birleşin” diyorum. Ve bu çağırımı yapıyorum.

Gün, safları sıkılaştırma, el ele, omuz omuza verme günü. İşçi, işveren hep birlikte çalışma günü. Gün, işsiz bir kardeşimizle ekmeğini paylaşma günü. Gün, istihdam seferberliğine destek verme günü. Hükümetimizin desteği ile bu istihdam seferberliğinin başarıya ulaşacağından umutluyum. Şirketlerden gelen ilk bilgiler de bunu gösteriyor. Ekonomide yaşanan sıkıntıları ancak birlikte durursak aşabiliriz.

Çünkü bu millet varsa, bu ülke varsa, biz de varız.

Oda ve Borsa Akreditasyon Töreni

23 Şubat 2017, Ankara

TOBB olarak iş ve yatırım ortamını iyileştirmek üzere, Hükümetimizle paylaştığımız birçok konu, hayata geçirildi. Tüm bu umut verici adımları, olumlu ve gelecek için umut verici görüyoruz. İnşallah 2017’de reel sektör için belirsizlik yerine umut hâkim olacak. Bu zor günlerde reel sektörün yanında olduğunu gösteren devletimize de teşekkür ediyoruz. Oda ve Borsa camiası olarak, ülkemizin gücüne ve özel sektörümüzün dinamizmine yürekten inanıyoruz.

Atılan tüm bu adımların ekonomiye yansımaları için, üstümüze düşen her sorumluluğu yerine getirecek, daha çok çalışmaya, üretmeye devam edeceğiz. Bunun ilk adımını, sıkıntılı günler geçiren KOBİ’lerimize, finansa ulaşma noktasında çok önemli bir projeye attık.

Nefes kredisi ile KOBİ’lerin, yüksek faiz baskısından bir nebze olsun kurtulmasını ve nefes almasını istedik. 81 İl’deki Oda ve Borsalarımız bu projede büyük bir inisiyatif üstlendi. Onların da destekleriyle 5 milyar TL’lik taze kredi hacmine ulaştık.

İkinci adımı da istihdam alanında atıyoruz. İstihdamı artırmak üzere bugüne kadar uygulanmış en büyük girişimi, Hükümetimizle birlikte başlattık. Son 10 yıl itibarıyla ülkemiz 7 milyon kişiye ilave istihdam sağlamış durumdadır. Demek ki; ortalama her sene 700 bin kişi iş bulabiliyor.

Hedefimiz, istihdam seferberliğiyle, bu kapasiteyi 2 katının üzerine çıkarmak. Bugüne kadar istihdamda en önemli sıkıntılardan biri istihdam üzerinde vergi ve SGK primi gibi maddi yüklerdi.

OECD hesaplarına göre Türkiye’de istihdam yükü % 38,3. Yani bir işverenin brüt ücret maliyetinin yüzde 38’ini vergi ve prim yükleri oluşturuyor. Bu noktada hükümetimiz devrim niteliğinde tarihi bir karar alarak yeni istihdamda bu yükü sıfırlıyor. Yani işverenin istihdam maliyeti bir anda % 38 azaltılmış oluyor. Bu kapsamda Cumhurbaşkanımızın himayesinde bu kampanya başlatıldı.

TOBB olarak 81 İldeki Odalarımız ve Borsalarımız kanalıyla tüm işletmelerimize bu kampanyaya katılın çağrısında bulunduk. İstihdam konusunda özel sektör şirketlerimize de buradan seslenmek istiyorum.

Bizler “İnsanların en hayırlısı, insanlara faydalı olandır” düsturu ile yetişmiş bir milletiz. Ekonomide yaşanan sıkıntıları ancak birlikte durursak aşabiliriz. Çünkü bu millet varsa, bu ülke varsa, biz de varız.

Buradan sizin aracılığınız ile özel sektörümüze sesleniyorum. Türkiye'nin geleceğine sen de en az +1 istihdam sağla. Çünkü söz konusu olan sadece bir ekonomik veya sosyal olay değil. Aynı zamanda ülkemizin güvenliği ve istikrarı meselesidir.

Nasıl ki; 15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasında ülkemiz, milli bir mücadeleye giriştiyse, özel sektörümüz de 2017'de istihdam yarışı yapmalı.

Şu an 81 ilde valilerimiz başkanlığında Odalarımızda, Borsalarımızda ve OSB'lerde koordinasyon ve bilgilendirme toplantıları hızla başladı, devam ediyor.

Yine bu çerçevede pek çok şirket ve iş örgütü şimdiden bu kampanyaya katılacaklarını ilan ettiler. Yılsonunda istihdamı en çok artıran illeri, sektörleri ve şirketleri ödüllendireceğiz. İstihdamda Türkiye dünya çapında ses getirecek bir başarıya imza atacak ve istihdam sıkıntısı yaşayan pek çok ülke için rol model olacak.

Türkiye çok büyük bir ülkedir. Bu zor günler de elbette geride kalacak. Burada esas olan bizim birlik ve beraberliğimizi sürdürmemiz ve kardeşliğimizi unutmamamız.

Bizler TOBB camiası olarak şuna inanıyoruz. Türkiye büyük bir ülkedir. Her sorunu aşacak güçtedir. Yeter ki, birliğimizi, istikrarımızı muhafaza edelim. Çünkü biz birlikte güçlüyüz.

Böyle bir ortamda, camiamızın kendini geliştirmeye devam etmesi daha büyük önem taşıyor. İşte bu nedenle, bugün esasında hepimiz için bir gurur günüdür.

Bugün 26 Oda ve Borsamız daha, 5 yıldız kapsamına girmeye hak kazandılar. Ayıca 54 Oda ve Borsamız akreditasyonunu yeniledi. 1 Odamızda akreditasyon seviyesini yükseltti. Esasında onlar, kendilerini dönüştürdüler ve geliştirdiler. Reel sektör için hizmet üreten ve sunan merkezler haline geldiler. Proje üretiyorlar, yurtdışına açılıyorlar, reel sektöre işin hakkını vererek kanaat önderi oluyorlar.

İşte 5 yıldızın manası da burada gizli, bugün 5 yıldızlı olan oda ve borsalarımız, hizmet kalitesi anlamında, Londra'daki, Paris'teki, Berlin'deki oda ve borsalar seviyesine ulaşmış durumdadır.

Onlar üyelerine hangi standartta hizmet veriyorsa, bu oda ve borsalar da, minimum aynı seviyede hizmet veriyorlar. Yani dünya standartlarında çalıştıklarını belgelemiş oluyorlar. Bu belgeyi de bağımsız bir kurum veriyor. Yani iltimas burada işlemiyor.

Akreditasyon sistemi Oda-Borsa camiasının nasıl değiştirdiği, kalitesini ve kapasitesini nasıl yükselttiği gösteren birkaç rakam vermek isterim.

Bu işe başladığımızda, dil bilen, dünyayı tanıyan, proje hazırlayan Oda-Borsa bir elin parmağı kopardı. Bugün, Akredite Oda/Borsalar, 17 farklı dilde konuşabiliyor. Oda/Borsalarda görev yapan 1,500 çalışmamız İngilizce konuşabiliyor. Proje hazırlama yeteneği kazanmaları sayesinde, bugüne kadar illerine-ilçelerine 800 milyon lira proje desteği kazandırdılar.

Akredite Oda/Borsalar ayrıca, 28 ülkenin Odaları ile beraber proje yürütüyorlar. Ben şu an sayıları 250'ye yükselen, bu olağanüstü dönüşümü ve başarıları gerçekleştiren, tüm bu Odalarımızla ve Borsalarımızla iftihar ediyorum. Çünkü çok zorlu bir süreci başarıyla tamamladılar. Bu vesileyle oda ve borsa başkanlarını, yönetimlerini, meclislerini, genel sekreterlerini, akreditasyon sorumlularını ve tüm çalışanlarını kutluyorum. Sizlerle gurur duyuyorum.

Siz de bu başarınızın simgesi olan akreditasyon belgesini gururla paylaşın, kullanın, tanıtırın. Öte yandan aramızda, akreditasyon çalışmalarına başlayacak, 28 Oda/Borsamız da bulunuyor. Onlara da şimdiden başarılar diliyorum. Ama elbette başardık diye durmak da yok.

Önümüzdeki süreç de çok önemli. Çünkü sadece ülkeler markalaşmıyor. Artık iller, hatta ilçeler marka haline gelebiliyor. Rekabette öne çıkıyorlar. Bu noktada, hizmet kalitesini daha da artırmak için, üyelerimizin, firmalarımızın taleplerini, ihtiyaçlarını toplamaya devam etmemiz lazım. Bizden daha fazla ne hizmet bekliyorlar, bunu değerlendirmemiz gerekir.

Camiamıza yakışan kalitede ve aktif çalışan kurumlar olmamız lazım. Çünkü bizim en büyük zenginlik kaynağımız, toprağın altındaki taşlarda değil, üstündeki başlarda. Yani girişimcilerimiz, tüccar ve sanayicilerimiz. Dolayısıyla bu camiaya hizmet esasında milli bir görev. Ben sizlerde bunu sağlayacak başarıya azmini ve vizyonu görüyorum. Hep birlikte bu gayretimizi muhafaza ederek camiamızı ve ülkemizi daha ileri noktalara taşımaya devam edeceğiz.

Bugün başarılarını taçlandıran tüm Odalarımızla-Borsalarımızla, yönetimleriyle ve çalışanlarıyla iftihar ediyorum. Başarılarınızın devamını diliyorum.

Türk-Arap Ekonomi Forumu

23 Mart 2017, İstanbul

Türkler ve Araplar, komşuluğun ve kardeşliğin getirdiği çok güçlü bağlara sahiptir. Ortak değerlerimiz, kültür ve inancımız bulunuyor. Tüm bu nedenlerle birbirimizi kardeş olarak görüyoruz. Bu coğrafyanın köklü milletleri olarak, ortak hareket etmeliyiz.

“Birlikte rahmet ve bereket, ayrılıkta azap var” öğüdüne mutlaka uymalıyız. Ancak bu şekilde, ülkelerimize ve bölgemize, huzur, istikrar ve zenginlik getirebiliriz. Elbette bunu başarmak için yapmamız gereken ev ödevlerimiz de bulunuyor. El birliğiyle ülkelerimizde özel sektörlerimizi güçlendirmeliyiz. Zira çağımızda ülkelerin esas gücü, özel sektörlerinden geliyor.

Türkiye ekonomisinin gücü ve dinamizmi de, özel sektöre dayalıdır. Türkiye ekonomisi özellikle 2003’den sonra dünya ile daha fazla entegre hale geldi. Küresel piyasalara açıldı ve rekabette başarılı oldu.

Bugün pek çok sektörümüz, şirketimiz, dünyada başarı hikâyeleri yazmakta. Yani Türkiye dışa açılarak, dünya ekonomisinin ayrılmaz bir parçası haline gelerek zenginleşti.

Kişi başına gelir bu yüzyılın başında 3 bin dolar seviyesine ulaşmamışken, bugün 10 bin dolara geldik. Ekonomimiz, 2009 küresel krizi sonrası, 7 senedir kesintisiz büyüyor. Çin ve Hindistan’dan sonra, büyüme de en iyi performansı gösteren bir ülkeyiz.

Küresel ticaretteki durgunluğa ve çevre coğrafyalarda o kadar sıkıntıya rağmen, küresel rekabet gücümüzü koruyoruz. Dünya ihracatı içinde Türkiye’nin payını, 5 sene önce 2011’de binde 7,5 iken, 2016’da binde 9’a çıkardık. İçerde ve dışarda yaşanan pek çok sıkıntıya rağmen, 2016’da bile ihracatımızı miktar bazında yüzde 4 artırmayı başardık.

Küresel yatırımcılar, Türkiye’ye gelmeye devam ediyor. Yine geçtiğimiz yıl 12,3 milyar dolarlık doğrudan uluslararası yatırım ülkemize geldi. Şimdi burada bir detaya özellikle dikkatinizi çekmek isterim. Bu gelen yatırımın yaklaşık yarısı, yani 6 milyar dolar, 15 Temmuz’da ülkemize karşı yapılmak istenen hain darbe girişiminden sonra geldi.

Peki, sermaye güvensiz yere gider mi? Elbette gitmez. İşte sadece bu rakam gösteriyor ki, Türkiye uluslararası yatırımcılar gözünde istikrarı ve güveni muhafaza ediyor.

Yine geçen sene, ülkemizde 5 bin 369 uluslararası sermayeli şirket ve şube kuruldu. 198 yerli sermayeli şirkete de, uluslararası sermaye ortak oldu. Bunların yüzde 57’si Yakın ve Ortadoğu ülkeleri, yüzde 20’si AB ülkeleri şirketlerinden oluştu.

Türkiye’de faaliyet gösteren uluslararası sermayeli şirket sayısı toplam 46 bin 505’e ulaştı. Sizlere son bir çarpıcı rakam daha vereyim.

Küresel krizden sonra, yani 2008-2016 arasında, Türkiye, 7 milyon kişiye yeni istihdam sağladı. Avrupa’nın tamamını toplasanız bu rakama ulaşamıyor. ABD, o büyüklüğüne rağmen, o da bizim gerimizde kalmış, istihdam artışı ancak 6 milyon kişi. Sadece bunlar bile Türkiye’nin ne kadar büyük potansiyeli olduğunu gösteriyor.

Dünyada ve çevre coğrafyamızdaki çalkantıların yaşandığı bir ortamda, bu başarıyı sağlayabilecek başka bir özel sektör yok. Bir taraftan 3,5 milyon mülteciyi ağırlıyoruz. Terör örgütleri ile mücadele ediyoruz. Bunun yanında bir de 15 Temmuz’da hain FETÖ darbe girişimi oldu. Bütün bunlara rağmen Türkiye ekonomisi büyümeye, güçlenmeye devam ediyor.

Herkes şunu çok iyi biliyor ki bu şartlar altında Türkiye’den başka bunu başarabilecek bir ülke yok. Dünyanın en zor stres testinden başarıyla çıkan bir Türkiye var karşınızda. O yüzden ben hep şunu söylüyorum. Türkiye’ye yatırım yapan asla kaybetmez. Bunu da özellikle Arap yatırımcılarımızın dikkatine sunuyorum.

Bakın Türkiye’deki uluslararası doğrudan yatırım miktarı 140 milyar dolara ulaştı. Bunda en büyük pay yüzde 74 ile Avrupa ülkelerine ait. İslam coğrafyasının payıysa sadece yüzde 12’dir. Dahası, İslam ülkelerinin yurt dışına yaptıkları yatırımlar içinde Türkiye’nin payı çok düşük seviyede.

Mesela yurt dışı yatırımı en yüksek olanlara bakıyorum. Birleşik Arap Emirlikleri, 94 milyar dolar küresel yatırım yapmış. Türkiye’deki doğrudan yatırım tutarı 4 milyar dolar. Kuveyt, 73 milyar dolar küresel yatırım yapmış, Türkiye’deki doğrudan yatırım tutarı 2 milyar dolar. Katar’a bakıyorum, 52 milyar dolarlık yatırımının sadece 1 milyar doları Türkiye’de, Suudi Arabistan’ın 43 milyar dolarlık yatırımının sadece 2 milyar doları Türkiye’de. Özetle, bu 4 ülkenin 262 milyar dolarlık doğrudan dış yatırımlarının ancak yüzde 4’ü Türkiye’de.

Avrupalı yatırımcı kazanç fırsatını görüyor ve Türkiye’ye yatırıma geliyor. Arap kardeşlerimizden de daha fazla yatırım bekliyoruz.

Atlantik Okyanusu’ndan Basra Körfezi’ne kadar uzanan Arap Coğrafyası; 22 ülkesi, 390 milyonluk nüfusu, 2,8 trilyon dolarlık ekonomisi ve 2,7 trilyon dolar dış ticareti ile dev bir ekonomik güç.

Diğer taraftan Türkiye de 80 milyon nüfusuyla bölgenin en büyük ekonomisidir. Dahası coğrafya olarak dünyanın en büyük enerji kaynaklarına sahibiz. Küresel enerji ve ticaret koridorlarının tam merkezindeyiz. Türkiye olarak, İtalya ile Çin arasında en büyük sanayi üretim kapasitesini kurmuş bir üleyiz.

İnşaat, turizm ve tarım alanlarında da dünyanın en büyüklerindeniz. Ama bütün bu imkânlara rağmen, üzülerek söylüyorum ki, aramızdaki ekonomik ilişkilerimizi yeterince büyütmedik. Türkiye olarak toplam dış ticaretimizin sadece yüzde 8’ini Arap Ligi ile yapıyoruz.

Arap Ligi ise toplam ticaretinin sadece yüzde 1'ini bizimle yapıyor. Yani birbirimizle iş yapmıyoruz. Açık söylüyorum, sahip olduğumuz alanı, doğal kaynakları, nüfusu ve potansiyeli göz önünde bulundurursak, bu rakamlar denizde bir su damlasıdır.

Artık yeni bir atılımı yapma zamanı gelmiştir. Ben hepinizin gözlerinde bu umudu görüyorum. Birbirimize inanırsak bunu başarabileceğimizi biliyorum. Zenginliğimizi artırmanın tek yolu İslam ülkeleri arasındaki ticareti canlandırmaktır. Bunu sağlayabilirsek, neyi başarabileceğimizin en somut örneği yanı başımızdadır.

Asırlarca birbirine düşman olan batı dünyası, birbirleriyle yaptıkları ticareti arttırdılar ve böylece birlikte zenginleştiler. AB ülkeleri, dış ticaretinin yüzde 70'ini birbirleriyle yapıyor.

Peki, bu arzuladığımız ekonomik işbirliğini nasıl güçlendireceğiz? Ülkelerimiz arasındaki ekonomik işbirliğini istenilen seviyelere çıkarmak için ilk şart, gerekli hukuki zemini oluşturmaktır.

Sınırlarımız ülkelerimiz arasındaki insan, sermaye, mal ve hizmet hareketliliğinin önünde bir engel olmamalı. Biz bir taraftan kardeşiz diyoruz, diğer yandan kardeşlik hukukununun gereğini yapmıyoruz.

Bakın biz hala insanımızın önüne vize engelleri koyuyoruz. Bizim kültürümüzde kardeşler birbirinin evine vize alıp değil, selam verip girer. Şunu unutmayın, iş insanları en rahat ulaşabildikleri ülke ile ticaret yapar. Bu sorunu artık hızla çözmek zorundayız. En az insanların serbest dolaşımı kadar önemli bir konu da malların serbest dolaşımıdır.

Bu kapsamda öncelikle Türkiye-Körfez İşbirliği Konseyi Serbest Ticaret Anlaşması müzakereleri tamamlanmalıdır.

Serbestleşme, aramızdaki ticaret hacminin arzuladığımız seviyelere çıkmasına katkı sağlayacak, işbirliğimizi güçlendirecektir. Diğer yandan sanayi, turizm ve tarım alanında Arap ülkelerinin sermaye birikimleri ile Türk özel sektörünün üretim tecrübesini bir araya getirebiliriz.

Ayrıca, coğrafyamızda girişimciliğin geliştirilmesi ve KOBİ'lerin güçlendirilmesi için Arap dostlarımızla yakından çalışmak istiyoruz. Yatırım açığı olan Arap ülkelerinin yeniden inşasını beraber gerçekleştirerek bu işbirliğine bir tuğla daha koyabiliriz.

Türk iş dünyası olarak dileğimiz, Arap kardeşlerimiz ile ilişkilerimizi daha da derinleştirmek, çok boyutlu hale getirmektir. Peygamber Efendimiz bir hadisi şerifinde derki: **“Kul, din kardeşine yardımcı olduğu sürece, Allah da onun yardımcısı olur.”**

Biz kardeşlerimizle deneyimlerimizi paylaşmaya hazırız. Arap coğrafyasını ve ülkemizi rakip olarak değil, bir bütünün tamamlayıcı unsurları olarak görüyoruz. İşte bu vizyonla hareket eden, TOBB ve Arap Odalar Birliği, müşterek olarak Türk-Arap Odası'nı kurdu.

Çünkü Arap dünyası ve Türkiye'nin, birbirini tamamlayan çok büyük bir güce sahip olduğunu görüyoruz. Dünyanın deniz yolu bağlantıları üzerinde bulunan Arap coğrafyası ile tarihi İpekyolu üzerindeki Türk coğrafyası, tarih boyunca bu bölgenin zenginliğinin teminatı olmuştur.

Bu iki coğrafyanın daha fazla yakınlaşması ve yeniden bir zenginlik bölgesine dönüşmesi için elimizde büyük bir fırsat var. İçinde bulunduğumuz süreçte, Türkiye ile Arap coğrafyasının birbirine her zamankinden daha fazla ihtiyacı var.

Arap coğrafyası ile ekonomik ilişkilerimiz son dönemde önemli gelişme kaydetti. 2000'lerin başından bu yana, yani son 16 yılda Arap ülkeleri ile Türkiye'nin ticaret hacmi tam 7,5 kat arttı ve 47 milyar dolara kadar ulaştı. Yine turizmde de müthiş bir artış görüyoruz. Arap coğrafyasından Türkiye'ye gelen turist sayısı 9 kat arttı ve 3 milyona ulaştı.

Türk iş adamlarının Arap coğrafyasına yaptıkları doğrudan yatırım 36 kat arttı. Arap yatırımcıların da Türkiye'deki doğrudan yatırımlarının da 23 kat artarak 10 milyar doların üzerine çıktı. Türk özel sektörü olarak Arap dünyasıyla daha fazla iş yapma konusunda çok hevesliyiz.

Önümüzde iş yapmaya, geliştirmeye müsait geniş bir alan var. İşte biz bu potansiyeli hayata geçirmek için Türk-Arap Odası'nı kurduk.

Biz bölgemizin sanayi devi, dünyanın turizm devi, tarım devi, müteahhitlik devi bir ülkeyiz. Daha büyük adımlar atacağız ama sermayemiz yok. Arap dünyası büyük sermaye birikimine ulaşmış. Ama aynı zamanda Arap dünyası artık petrole bağımlı olmaktan çıkıyor.

Arap ülkelerinin hemen hemen tamamında sanayileşme ve turizm hamleleri yapıyor. Finansta, telekomünikasyonda markalar çıkıyor. İşte Türk-Arap Odası burada iki tarafı bir araya getirecek. Girişimci ile sermayeyi, tecrübe ile yeni yatırım fırsatı arayanları buluşturacak.

Türk-Arap Odası ile her iki taraf için de berekete ve kazanca açılan kapıyı ardına kadar aralıyoruz. Bu coğrafyanın insanı zenginleşecekse, bunu da bu coğrafyanın iş adamları yapacak.

O halde birlikte çalışmalı, birlikte yükselmeliyiz. İki kardeş nasıl kazanırsa, nasıl kazanması gerekiyorsa o şekilde hareket edelim. Hem ikili ilişkilerle ticaretimizi geliştirelim, hem de ortak yatırımlarla üçüncü ülkelere açılalım.

İnanıyorum ki, bu forum bölgesel işbirliği imkânlarının masaya yatırılmasına, Arap kardeşlerimizle ekonomik ilişkilerin güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Türk Keneşi İş Konseyi Toplantısı

3 Nisan 2017, Astana

Kuruluş çalışmalarını çok iyi bir şekilde tamamlayan Keneş, ikinci döneminde adeta şaha kalktı. BM, AGİT (OSCE), EİT-ECO, İslam İşbirliği Teşkilatı gibi birçok küresel platformda, kendini tanıtmaya imkânı buldu.

Uluslararası tüm platformlarda, Türk Keneşi'nin güvenilir bir çözüm ortağı olduğunu kabul ettirdi. Bizler Türk Keneşi'nin çalışmalarına, özel sektörün aktif katılımına ve ortaya konan çalışmaların takibine, özel bir önem veriyoruz.

Geçtiğimiz beş sene zarfında, Türk devletleri arasındaki işbirliği giderek daha kurumsallaştı ve çok boyutlu bir nitelik kazandı. Ülkelerimiz arasındaki ikili ilişkiler stratejik düzeydedir.

Türk Keneşi olarak amacımız, bu ilişkileri, ikili düzeyden dördü, hatta altılı düzeye çıkarmak ve ülkelerimiz arasında çok taraflı bir işbirliği zemini kurmaktır. Ben bir konuyu sık sık dile getiriyorum.

Doğal kaynaklara sahip olmak, kalkınma için artık yeterli değil. Zira petrol ve gazdan sağlanan gelir, önce halka değil, kamu idaresine gider. Halkların geliriye, ticaretle artar. Ticaret gelişirse, önce insanların refahı artar. Artan refahla birlikte, ülkeye de istikrar gelir. Bunu bölge ülkeleri olarak da, bizler de, çok iyi anlamış durumdayız.

Yapılan programlarda ve gelecek dönem kalkınma hamlelerinde görüyoruz ki, "petrol/gaz dışı" ekonomik yapı, daha fazla öne çıkarılıyor. Buna devam etmeli, sanayi ve ticarete yönelerek, girişimciliği güçlendirmeliyiz.

Ülkelerimizi, halklarımızı daha zengin kılmamızın tek yolu budur. Bizler Türkiye'de 1980'den itibaren özel sektörün önünü açarak, girişimciliği geliştirmeye başladık. Ekonomimizi dışa ve rekabete açtık. Dünya ile bütünleşme sağladık, küresel değer ve üretim zincirlerine bütünleşmiş olduk.

Böylece, hemen her sektörümüz, küresel rekabet gücü kazandı. Fakat birlikte daha gidecek çok yolumuz var, bunun da farkındayız. Şimdi ülkelerimizin önünde yeni bir fırsat var.

Dünya ekonomisi yeniden canlanıyor. Amerika'dan sonra, Avrupa ekonomilerinden de canlanma sinyalleri geliyor. Geçen sene küçülme yaşayan Rusya ekonomisinin de, bu yıl büyümeye geçmesi bekleniyor.

Özetle, 2017'de hem küresel büyüme, hem de küresel ticaret 2016'ya göre daha iyi olacak gibi görünüyor. Bizler açısından bunlar çok olumlu. Zira hem Türkiye, hem de Türk Cumhuriyetleri için, en büyük ihracat pazarımız, Avrupa ülkeleri ve Rusya.

Önümüzdeki bu fırsat penceresinden en iyi şekilde yararlanmak istiyorsak, mutlaka işbirliğimizi ve ticaret kapasitemizi artırmalıyız.

Girişimciliğin geliştirilmesinde, Oda sistemi büyük önem taşıyor. Güçlü ve istikrarlı bir ekonomi, ancak güçlü özel sektör ve güçlü bir temsil mekanizmasıyla sağlanabilir.

TOBB olarak biz, dünyadaki en iyi Oda sistemlerinden birini oluşturduk. Bunu geliştirmeye devam ediyoruz. İşler değişiyor, şirketler değişiyor, bizler de değişmeliyiz.

Oda sistemimiz, ne Almanya'dan, ne de Amerika'dan ithal edildi. Bizim sistemimiz, İpek Yolu boyunca Türkistan'dan, yani bu coğrafyadan gelen kervanlar, Anadolu'nun Ahileri ve Loncaları ile yoğruldu. Ve bugünkü modern şekline kavuştu.

Bu topraklardan çıkmış bu sisteme, en çok da bizlerin sahip çıkması gerekiyor. Şimdi bu sistemin, Türk Keneşi coğrafyasında da karşılık bulması bizi memnun ediyor. Öncelikle Türk Keneşi, bu konuda gerçekten önemli ve yapıcı bir görev üstlenmiş durumdadır.

Kazak dostlarımızla birlikte gerçekleştirdiğimiz, Oda sistemi çalışmalarımızı, şimdi yeni bir boyuta taşıyoruz. Bugün Türk Kazak Ticaret ve Sanayi Odası'nın kuruluş anlaşmasını Ablağ bey ile imzalayacağız.

"İkili Ortak Odalar", bizim sistemimizin yurtdışı yapılanmasının bel kemiğidir. Bu konuda gerekli çalışmaları kısa zamanda hızla tamamlayarak, ekonomiye katkılarını da görmeye başlayacağız.

Zorunlu Üyeliğe dayalı Oda sistemi çalışmalarımızı, geçen sene Kırgızistan ile başladık. Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev ile de bir araya gelerek, kendilerine görüşümüzü ilettik. Kırgızistan'da geçecek yasa ile, özel sektörün ekonomiye katkısı daha da artacak.

Aynı şekilde, Azerbaycan'ın bu yönde bir yapılanmaya gitmesi, çok olumlu bir gelişme olacak. Nihai süreçte, 4'lü bir Oda yapılanmasını hayata geçirmemiz bir ihtiyaç haline gelecek. Kendi personeli olan, birbirinin dilinden anlayan Odalarımızın, atayacakları çalışma arkadaşları ile hedeflerimize ulaşabiliriz.

Yeni küresel sistemin kurallarından biri de şudur; Artık hiç kimse tek başına kazanamaz. O yüzden daha fazla bölgesel işbirliği yapan ülkeler öne çıkacak. Zengin ülkeler, daha da zenginleşmek için, güçlerini birleştiriyor.

Bu süreçte bizim yapmamız gereken de, aramızdaki ticaret ve yatırımı güçlendirmektir. Öncelikle ticaretin önündeki engelleri kaldırmalıyız. Hepimizin üyesi bulunduğu Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EKO) çerçevesinde, EKOTA'nın imzalanması artık çok daha önemli hale geldi.

Aynı şekilde, İslam İşbirliği Örgütü kapsamında geliştirilen, TPS-OIC anlaşması da, bir an önce uygulamaya konulmalı. Daha çok ticaret yaparak, birbirimize yakınlacağız ve halklarımızı zenginleştireceğiz.

Ticaretin en temel şartlarından biri de, verimli taşıma koridorlarıdır. Bir malı istediğiniz kalitede üretin, istediğiniz kadar ucuz fiyata satın, ulaşım imkanı olmadıktan sonra hiçbir kıymeti yoktur.

Türk-Keneşi olarak, kendimize ait bir taşıma koridoru oluşturmamız gerekiyor. Öyle bir taşıma koridoru oluşturmalıyız ki, küresel risklerin arttığı dönemde bile en verimli şekilde çalışabilsin.

Bizleri başka ülkelerin topraklarını kullanmak zorunda bırakmasın. Burada özellikle Türkiye-Azerbaycan ve Hazar denizi üzerinden oluşturacağımız koridor, sadece bizim için değil, dünya ticaretinin de ana damarlarından biri olma potansiyeline sahiptir.

Çin’le Avrupa arasındaki mal trafiğini kendi coğrafyamıza çekersek, en büyük zenginliğe de ulaşmış olacağız. Burada birkaç konu var ki, çözümü zor değil. Ama hızlı kararlar almak gerekiyor.

Bunlardan biri, Hazar Denizi üzerindeki Ro-Ro ve Ro-Pax seferlerinin iyileştirilmesi. Hem liman kapasiteleri, hem gemi kapasiteleri mutlaka arttırılmalı. Kara sınır kapılarımızı mutlaka modernize etmeli, hızlı ve güvenli hale getirmeliyiz.

TOBB olarak, Türkiye’nin kara sınır kapılarını modernize ediyoruz. Bu sayede geçiş hacimlerini 4 kata çıkartırken, bekleme sürelerini de yarıya indirdik. Üstelik devlet bu işler için para ödemediği gibi, vergi gelirleri de katlanarak arttı. Yani herkes kazandı. Birleşmiş Milletler bile öyle etkilendi ki, bu projemizi bütün dünya ülkelerine örnek gösterdi.

Bu konuda da, Türk Keneşi’nin almış olduğu inisiyatiflerden çok memnunuz. Kazakistan’da buna yönelik reformların yapıldığını memnuniyetle öğrenmiş bulunuyorum. Bu konuda daha fazla somut çalışma yapmaya geldik. Eşgüdümlü olarak, önce ulusal mevzuatlarımızı uyumlaştırmalıyız. Uluslararası mevzuatlara da taraf olup, uygulamalıyız. TIR sözleşmesi uygulamasını, kendi aramızda en ucuz maliyetli hale getirmeliyiz. Burada ek teminat isteme gibi, ilave yükleri sınırlamalıyız. Yine geçiş belgelerindeki kotaları, Türk Keneşi ülkeleri için mutlaka kaldırmalıyız.

Bizler aynı inanca, köke, ata’ya sahip değil miyiz? Aynı ailenin evlatları, aynı ecdadın torunları değil miyiz? Öyleyse, birbirimizin önüne niye vize engeli koyuyoruz?

Kendi ayağımıza niye çelme takıyoruz. Hem halklarımızın yakınlaşmasını engelliyor, hem de ticaret yapmalarını zorlaştırıyoruz. Peygamber Efendimizin “kolaylaştırın, zorlaştırmayın” öğüdünü kulak arkası ediyoruz.

Bizim kültürümüzde, kardeşler birbirlerine kota uygulamazlar. Kapılarını birbirlerine sonuna kadar açarlar. Bakın, neredeyse bin sene devamlı birbiriyle savaşmış Avrupa devletleri bile ne yaptı?

En son 2.Dünya Savaşı sonrası, neredeyse tamamen harap hale gelmişlerdi. Önce ekonomik birlik kurdular, aralarındaki her sınırı, engeli kaldırdılar. Aralarındaki ticaret hızla arttı.

Sonrasında müthiş bir ekonomik başarı elde ettiler. Şu an toplam ticaretlerinin yüzde 70'i, birbiriyle yaptıkları ticaretten kaynaklanıyor. İşte biz de, bunları yaptığımız takdirde, dünya ticaretinin ana damarlarından birini, kendi coğrafyamıza çekmiş olacağız.

Bu hem ülkelerimizin zenginliği, hem de istikrarı için en önemli fırsattır. Gelin bu fırsatı hep birlikte değerlendirelim.

Öte yandan, ticaretin gelişmesinin en önemli unsurlarından biri de, hukuksal açıdan güvenilir bir iş ortamının bulunmasıdır. Ticari ve ekonomik ilişkilerde çıkabilecek ihtilafların, hızlı ve tarafsız çözümü için, ortak bir tahkim mekanizması kurmalıyız.

Bu konuda iş dünyası örgütleri olarak daha çok bir araya gelmeli, Türk Keneşini daha etkin kullanmalıyız. TOBB olarak, ekonomik ilişkileri geliştirmek için her tür çabayı göstermeye ve deneyimlerimizi paylaşmaya hazırız.

Bu çerçevede Birinci Türk Keneşi Oda Eğitim Programını Ankara'da Birliğimizde düzenlemek istiyoruz. Aynı şekilde Mesleki Eğitim Projemizle ilgili deneyimlerimizi aktaran bir program gerçekleştirmek istiyoruz.

Her iki etkinlik için de, gerek içerik gerek tarih belirlemek üzere, Türk Keneşi'nin ve sizlerin desteklerinizi bekliyoruz.

DAHA İYİ BİR GELECEK
DAHA İYİ BİR TÜRKİYE İÇİN
GÖRÜŞ VE ÖNERİLER XVI.

73. GENEL KURUL

Genel Kurul Yayınlarına;
**Cep Telefonu ve Tabletinizdeki
QR Code** uygulamasını kullanarak
veya
<http://tobb.org.tr> internet adresindeki
“yayınlar” bölümünden ulaşabilirsiniz.

TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ
Dumlupınar Bulvarı No:252
Eskişehir Yolu 9. Km. 06530 Çankaya / ANKARA
www.tobb.org.tr